ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΙ 25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1890 — ΕΤΟΣ Ζ' — ΑΡΙΘ. 34

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Ὁμηρικὴ Ἴλιος, ὑπὸ Π. Καστρωμένου, ἐφόρου ἀρχαιοτήτων.

Τὸ ὑποβρύχιον πλοῖον Γκουβέ, ὑπὸ Ν. Κ. Γουλιμῆ, λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἔλαμψε κ' ἔφυγε, ποίημα Γ. Μαρτινέλη.

Ἡ Ἀκροβάτις, διήγημα Albert Bratel. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (Τέλος).

Περιγραφὴ τῆς Φράντσας κατὰ τὸ 1720, ὑπὸ Γιρμισεκῆ τσελεμπῆ Μεχμὲτ Ἐφέντη. Ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ.

Λουκᾶς Γκάρτσια, διήγημα Fernan Caballero. Μετάφρασις *** (Συνέχεια).

Ἐπιδόρπια.

Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.

Ἰδιαίτερα Γράμματα.

Νέα Βιβλία.

Η ΟΜΗΡΙΚΗ ΙΛΙΟΣ

Δέκα ἔτη ὁλόκληρα διήρκεσεν ἡ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιορκία τῆς Τροίας καὶ ἐπὶ δέκα ὁλόκληρα ἔτη ἠγωνίζετο καὶ ἀγωνίζεται μέχρι σήμερον ἡ ἀρχαιοδίφις τοῦ κ. Σχλιέμανν σκαπάνη πρὸς εὕρεσιν καὶ ὁρισμὸν τῆς Ὁμηρικῆς Ἰλίου. Ὁποία ὅμως εἰρωνία τῆς τύχης! Τὴν Ἴλιον, ἣν Ἕλληνες μυριοναύτην ἐξοπλίσαντες στόλον μετέβησαν, τὴν προσβληθεῖσαν Ἑλληνικὴν φιλοτιμίαν ἐκδικούμενοι, νὰ καταστρέψωσι —καὶ κατέστρεψαν ἐπὶ τέλους—κατὰ τὸ ὁμηρικόν

Ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή,

τὴν Ἴλιον, λέγω, ταύτην, ἥτις ἐγένετο ἡ πρωτίστη ἀφορμὴ τῆς συγγραφῆς τῆς περιλαλήτου *Ἰλιάδος* τοῦ δαφνοστεφοῦς Ὁμήρου, μὴ Ἕλλην ἀλλὰ Γερμανὸς νὰ ἀποκαλύψῃ πρὸ τῶν τεθνηπότων ὀμμάτων τῶν ἀπογόνων τοῦ Ὁμήρου, ὡσανεὶ ἡ *Ἰλιὰς* ἐγράφη ὑπὸ γερμανοῦ τινος ποιητοῦ τῶν Nibellungen!

Αἰδὼς Ἀργεῖοι!

ἀνακράζει ὁ Ἀγαμέμνων παρ' Ὁμήρῳ· αἰδώς, Ἕλληνες, ἀνακράζομεν καὶ ἡμεῖς νῦν.

Ἡ ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἰλιακῆς τοπογραφίας ἐν μέσῳ τῶν ἑκατοστύων Γερμανῶν, Γάλλων καὶ Ἄγγλων περιηγητῶν ἑνὸς μόνον Ἕλληνος τὸ ὄνομα ἀναγράφει τὸ τοῦ κ. Γ. Νικολαΐδου τοῦ συγγραφέως τῆς *Στρατηγικῆς τῆς Ἰλιάδος*.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος ἤδη ἐπισκεφθέντες τὴν τρωϊκὴν ἐκείνην χώραν, ἥτις ἐκτείνεται πρὸς τὸ ΒΔ. μέρος τῆς Ἐλλάσσονος Ἀσίας καὶ περιβρέχεται ὑπὸ τῶν κυμάτων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὅπερ χωρίζει ταύτην στενούμενον ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, πρὸς μελέτην τῆς ὁμηρικῆς Ἰλίου, ἥτις τοσούτων κακῶν πρόξενος ἐγένετο τοῖς τε Ἕλλησι καὶ τοῖς Τρωσί:

πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν,

πάντες ἀπὸ κοινοῦ ἐδέξαντο, ὅτι ἡ Ἴλιος ἔκειτο ἐκεῖ, ὅπου σήμερον τὸ χωρίον *Μπουνὰρ-Μπασῆ* προβάλλοντες τοὺς ἐξῆς τῆς δῆθεν ἀνακαλύψεως αὐτῶν ὅρους:

α'.) Ὅτι πρὸ τῆς *Ἀκροπόλεως* τῆς Ἰλίου ἔρρεον οἱ ποταμοὶ Σκάμανδρος καὶ Σιμόεις παραλλήλως ἀλλήλοις βαίνοντες.

β'.) ὅτι ἔπρεπεν αὕτη νὰ ἦτο ὑψηλή, πετρώδης καὶ ζαθέα.

γ'.) ὅτι πρὸ τῆς Ἀκροπόλεως ὑπῆρχον δύο πηγαί, ὧν τὸ ὕδωρ ἐχύνετο εἰς τὸν ποταμόν.

δ'.) ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀρκούντως τῆς θαλάσσης μακράν, ἵνα οὕτως ὑπάρχῃ χῶρος ἐκτενὴς ἐπιτρέπων τὴν κινητοποίησιν μεγάλων στρατιῶν.

ε'.) ὅτι ἔπρεπε νὰ δεσπόζῃ τῆς θέας ὁλοκλήρου τοῦ πεδίου τοῦ Τρωϊκοῦ.

Ἐπὶ τούτων στηριζόμενοι οἱ Choiseul de Gouffier, Chevalier, Leake, Texier, Forchhammer καὶ ὁ ἡμέτερος κ. Νικολαΐδης παρεδέξαντο, ὅτι ἡ Ἴλιος ἔκειτο ἐκεῖ ὅπου τὸ νῦν *Μπουνὰρ-Μπασῆ* λαβόντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι τοιαῦτά τινα περὶ Ἰλίου ἐν τῇ Ἰλιάδι ὁ Ὅμηρος ἐποίησεν.

Πλὴν ἠπατήθησαν οἱ ἄνω μνημονευθέντες καὶ μέχρι τοῦδε πολλοὶ καὶ καθηγηταὶ καὶ ἀρχαιολόγοι καὶ γεωγράφοι ἠπατῶντο τῇ γνώμῃ αὐτῶν συντασσόμενοι, ἀλλ' ὅμως διὰ τῶν τελευταίων πλέον ἀνασκαφῶν τοῦ κ. Σχλιέμανν τὸ ζήτημα ἐλύθη τέλεον, ὁρισθείσης καὶ ἐξακριβωθείσης τῆς τοποθεσίας τῆς Ὁμηρικῆς Ἰλίου ἐπὶ τοῦ νῦν χωρίου *Ἰσαρλὴκ*.

Τὴν νέαν ταύτην περίδοξον ἀνακάλυψιν τοῦ κ. Σχλιέμανν διαπρυσίως διασαλπιζομένην urbi et orbi κἀγὼ μαθών, ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς Τρῳάδα καὶ ἐκεῖ ἐκ τοῦ σύνεγγυς βλέπων τὴν χώραν καὶ τὰς γενομένας ἀνασκαφὰς νὰ θαυμάσω τὴν φύσιν αὐτῆς καὶ ἐν ὀλίγοις περιγράψω τὰ κατ' αὐτήν.

Ἦτο 6η μ. μ. ὥρα ὡραίας ἑσπέρας τῆς 24ης Ἰουνίου ἐ. ἔ. ὅτε ἀπάραντες ἐκ τοῦ λιμένος Πειραιῶς ἐπὶ τοῦ Ἰταλικοῦ πυροσκάφου «Ettore»—Τί εὐτυχὴς σύμπτωσις! —ἐφερόμεθα ταχεῖς ἐπὶ τῶν ἀφροέντων τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου κυμάτων, εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἕκτορος. Διηρχόμεθα βαθμιαίως τὰς ὡραίας ἑλληνικὰς νήσους, τὸν δινήεντα Καφηρέα μέχρις οὗ ἐξήλθομεν τῶν Ἑλληνικῶν ὑδάτων. Δυστυχὴς Ἑλλάς, ἄλλοτε δὲν σὲ ἐχώρει ἡ στενὴ τῆς Μεσογείου θαλασσία ζώνη καὶ τώρα ἐξαρκεῖσαι εἰς μικρὰν λωρίδα!

Μετὰ 23 ὡρῶν πλοῦν εἰσερχόμεθα εἰς τῆς Ἕλλης τὸν πόντον καὶ μετὰ μικρὸν ὡρμήσαμεν ἐν τῷ ὅρμῳ τῶν Δαρδανελλίων. Ἐξῆλθον ἐπὶ λέμβου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Σχλιέμανν φιλοφρόνως ἀποσταλείσης καὶ διαμείνας τὴν νύκτα ἐν τῇ Δαρδανίᾳ χώρᾳ ἅμα τῇ ἕῳ ἐξεκίνησα ὑπὸ συνοδείαν χωροφυλάκων ἐπιτοπίων διὰ τὸ τέρμα τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐκδρομῆς μου, τὴν Ἴλιον. Ἡ μεσημβρία μὲ εὗρεν ἀφιππεύσαντα ἐν Ἰσαρλὴκ παρ' ᾧ ἡ Ἴλιος.

Μετὰ τὴν γενομένην φιλόφρονα δεξίωσιν ὑπό τε τοῦ κ. Σχλιέμανν καὶ τοῦ συνεργάτου αὐτοῦ κ. Dörpfeld ἐπεσκέφθην τὸ Ἰσαρλὴκ καὶ τὴν μικρὰν ἀποικίαν τοῦ κ. Σχλιέμανν, ἣν χάριν τῶν ἀνασκαπτόντων ἐργατῶν ἵδρυσεν ὁ Φιλάνθρωπος Γερμανός. Ἐκεῖ δὲ ἐπὶ τῶν τρωϊκῶν ἐρειπίων καθήμενος—ὥς ποτε ὁ Ἱερεμίας ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Βαβυλῶνος—καὶ τὸν Ὅμηρον ἐν χερσὶν ἔχων, ἔκλαιον ἀναλογιζόμενος τὸ παρελθὸν μεγαλεῖον, ὅπερ πρὸ τοσούτων χιλιάδων ἐτῶν ἐμεγάλυνε τὰς σχεδὸν μυθικὰς εἰς πλοῦτον καὶ ἰσχὺν ταύτας χώρας τοῦ γέροντος Πριάμου! Εἶνε ὄντως μεγίστη ἡ ἀνακάλυψις τοῦ κ. Σχλιέμαν, ὅστις ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτὸν δραστηριότητι καὶ σχεδὸν μανιακῇ ἐπιμονῇ πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ εὕρῃ τὴν Ὁμηρικὴν Ἴλιον, ἥτις ἐστὶν ἡ σπουδαιοτέρα ἀρχαιολογικὴ ἀνακάλυψις τῆς πρὸς τὸ τέρμα αὐτῆς καλπαζούσης 19ης ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ λόφος τοῦ Ἰσαρλὴκ ἐκτεινόμενος ἀπὸ Ν. πρὸς Β. ἀπολήγει εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον τοῦ τρωϊκοῦ πεδίου καὶ περιορίζεται ὑπὸ τοῦ Σκαμάνδρου, ὅστις σχηματίζει ἑτέραν κοιλάδα διαβρεχομένην ὑπὸ τοῦ Σιμόεντος ἓν τέταρτον τῆς ὥρας βορειότερον τοῦ Ἰσαρλὴκ ἐνουμένου πρὸς τὸν Σκάμανδρον. Ἄλλη σειρὰ λόφου παραλλήλως τῷ Ἰσαρλὴκ βαίνουσα χωρίζει πάλιν ἀπὸ Β. τὴν πεδιάδα τοῦ Σιμόεντος ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τὴν τοῦ Σκαμάνδρου ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου διὰ κλίσεως πρὸς Β. ἐκ Μ. Εἰς ἀπόστασιν δύο ὡρῶν ἀπὸ τοῦ Ἰσαρλὴκ πρὸς νότον ἡ πεδιὰς περιορίζει τὰς πηγὰς τοῦ Σκαμάνδρου διὰ σειρᾶς λόφων ἀπὸ Α. πρὸς Δ. ἐκτεινομένων· διὰ τῆς πεδιάδος ταύτης ἐν βαθυτάτῃ ἑλικοειδεῖ κοίτῃ ῥέει σιγηλὸς καὶ ἀργυρόεις ὁ Σκάμανδρος,

ὃν οἱ θεοὶ Ξάνθον καλέουσι.

Ἐκεῖ, ὅπου παρὰ τὰς πηγὰς κεῖται τὸ *Μπουνὰρ-Μπασῆ*, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἐθεωρεῖτο ἡ Ὁμηρικὴ Ἴλιος. Ἐνταῦθα σώζονται ἐρείπια φρουρίου, τετράγωνα τείχη, ὧν ἡ ἐκεῖ ὕπαρξις ἀκμήν, τίς οἶδε ποίας πόλεως, μαρτυρεῖ.

Ἡ τοπογραφία τοῦ *Ἰσαρλὴκ* συνάδει παντελῶς πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ὁμήρου, ὅστις ρητῶς ἐν Ἰλιάδι[1] λέγει «ἡ Ἴλιος ἐν πεδίῳ πεπόλιστο», ἐν ᾧ τοὐναντίον τὸ *Μπουνὰρ-Μπασῆ* κεῖται εἰς ὕψος 300 περίπου ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐξωτάτην νότιον ἄκραν τῆς πεδιάδος καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ μεγάλης βουνώδους χώρας. Τὸ *Ἰσαρλὴκ* κεῖται ἐπὶ τῆς τελευταίας χθαμαλῆς παραφυάδος ἐξ Ἀνατολῶν διηκούσης λοφοσειρᾶς πρὸς τὸ τρῳϊκὸν πεδίον καὶ πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν θάλασσαν, πρᾶγμα ὅπερ ἐπιτρέπει, κατὰ τὴν Ἰλιάδα, τὴν αὐθημερὸν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Ἴλιον μετάβασιν καὶ τὴν τἀνάπαλιν ἐπιστροφὴν εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν παρὰ ταῖς κοίλαις ναυσὶν ἐν Ἑλλησπόντῳ· τοὐναντίον δὲ τὸ *Μπουνὰρ-Μπασῆ* ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ ὄχι μόνον τοιαύτην παρὰ τὰ τῷ Ὁμήρῳ πεποιημένα, δὲν ἐπιτρέπει, ἀλλὰ καὶ δυσχερὲς εἰς τοὺς Ἕλληνας θὰ ἦτο νὰ μετέβαινον καὶ νὰ ἐπέστρεφον καθ' ἡμέραν διανύοντας 9 ὡρῶν διάστημα ἐν μέσῳ καμάτου καὶ ποικίλων ἄλλων ἐδαφικῶν δυσχερειῶν. Ἡ ἀπόστασις ἄλλως τε αὕτη δὲν συμφωνεῖ καὶ μὲ πολλὰς ἄλλας τῆς Ἰλιάδος πράξεις, εἰ καί τινες τῶν θεωρούντων τὸ *Μπουνὰρ-Μπασῆ* ὡς τὸ ὁμηρικὸν Ἴλιον, χάριν ἐξοικονομήσεως τῆς θεωρίας αὐτῶν ταύτης ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν εὑρισκόμενον ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐκινδύνευσαν νὰ εἴπωσιν ὅτι ὁ Ἑλλησπόντος πρὸς Ν. ἦν πολὺ πλατύτερος καὶ ὅτι ἕνεκεν φυσικῶν φαινομένων ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ξηράν. Ἀλλὰ βεβαίως πάντα ταῦτά εἰσιν ὑποθέσεις οὐδὲν ἐπιστημονικὸν κῦρος ἐνέχουσαι καὶ οὐδαμῶς ἐν τῇ πλάστιγγι τῶν ὀρθοφρονούντων βαρύνουσιν.

Ἤδη ὁ ἱστοριογράφος Δημήτριος ὁ Σκήψιος! ἀμφέβαλλε περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ὁμηρικῆς Ἰλίου, ἀλλὰ τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην ἐξήνεγκεν ὁ ἀνὴρ νομίσας ὅτι τὸ Νέον Ἴλιον ἔκειτο ἐπὶ τοῦ νῦν Ἰσαρλὴκ, καὶ τὴν μαρτυρίαν ταύτην ὡς ἀληθῆ λαβόντες οἱ ἄνω εἰρημένοι περιηγηταὶ ἀπεφάνθησαν ὅτι τοῦ Νέου Ἰλίου ἐνταῦθα ὄντος τὸ παλαιὸν ἔκειτο ἐν Μπουνὰρ-Μπασῆ. Ὁ Chevalier λ. χ. ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Voyage en Troie» ἐξέπληξε τὸν κόσμον κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀναγράψας ὅτι μεταξὺ τῶν λόφων τοῦ Μπουνὰρ-Μπασῆ ἀνεῦρε τὰς δύο πηγὰς τὰς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἀναφερομένας, τῆς μιᾶς ἀναδιδούσης θερμόν, τῆς δὲ ψυχρὸν ὕδωρ, ἀλλὰ τοῦτο ἀπεδείχθη ψευδές· οὐδὲν τοιοῦτον εὗρε. Πλὴν τὸν λόγον τοῦτον κατέρριψεν ἐν μέρει ἡ ἀνακάλυψις μιᾶς πηγῆς ἐν Ἰσαρλὴκ μετὰ ὑπονόμων ἀρχαίων, ἴσως διὰ νεωτέρων ἀνασκαφῶν ἐκχωσθῆ καὶ ἡ ἑτέρα.

Οὕτω προβαίνοντες καταρρίπτομεν ἐν πρὸς ἓν τὰ ἐγχειρήματα τῶν ἐξερευνητῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, οἵτινες ἐν τῇ ἀνευρέσει τῶν ἀρχαίων ἐρειπίων τοῦ Μπουνὰρ-Μπασῆ ὑπέθεσαν ὅτι ἀνεκάλυψαν τὴν ὁμηρικὴν Ἴλιον.

Τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα εἶνε ἀρχαῖα ἑλληνικῶν ἴσως χρόνων, ἴσως δὲ ὑπῆρχεν ἐκεῖ φρούριον ἢ μικρὰ πόλις, ἐν ᾧ τὰ τοῦ Ἰσαρλὴκ κατεδείχθησαν ὄντα καὶ ὡς ἐκ τῆς πληθύος καὶ ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐρείπια τῆς Ἰλίου, ὡς ἡ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται καὶ διὰ τῆς ἁπλῆς περιγραφῆς θὰ ἐννοήσωσιν εὐκόλως. Αἱ γενόμεναι κατὰ τῶν ἀναπαλύψεων τοῦ κ. Σχλιέμανν ἐπιστημονικαὶ ἔριδες οὐδενὸς κατίσχυσαν, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον συνετέλεσαν εἰς τὴν κραταίωσιν τῶν θεωριῶν αὐτοῦ, ἄλλως τε φαίνεται πολὺ φυσικὸν ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν παντὶ ἐν γένει συστήματι οἱῳδήποτε τοιᾶσδε ἢ τοιᾶσδε φύσεως ν' ἀναφαίνωνται καὶ ἀντιδοξοῦντές τινες, ἵνα οὕτω καταφανέστερον ἀναδειχθῇ καὶ πιστωθῇ διὰ τῶν συζητήσεων ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια.

Ἐν Ἰσαρλὴκ ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τοῦ κ. Σχλιέμανν, εἰς βάθος 16 μέτρων παρετηρήθη δ' ὅτι διάφορα στρώματα παραλλάσσοντα καὶ λόγῳ συστατικῆς οὐσίας καὶ λόγῳ ἀρχαιότητος ἐπέκειντο ἀλλήλοις μαρτυροῦντα τὴν προφανῆ οἴκησιν τοῦ τόπου κατὰ διαφόρους χρονολογικὰς ἐποχάς, ὡς δεικνύουσι καὶ τὰ εὑρεθέντα ἐν τούτοις διάφορα ἔργα τέχνης καὶ προϊστορικῆς καὶ ἱστορικῆς ἐποχῆς, οἷον ἀγγεῖα, κέραμοι κτλ. ἅπερ κεῖνται κοσμοῦντα νῦν τὸ Ἐθνολογικὸν τοῦ Βερολίνου Μουσεῖον. Ἐν αὐτοῖς εὑρέθη ἐπίσης καὶ ὁ περίπυστος λεγόμενος *μέγας θησαυρὸς* ἐξ εὐγενῶν μετάλλων τῆς Ὁμηρικῆς ἐποχῆς, συγκείμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ γυναικείων κοσμημάτων θαυμαστῆς τέχνης περικεκλεισμένων ἐντὸς ἀργυρᾶς χύτρας, δύο μεγάλα διαδήματα βασιλικά, ἅπερ προζενοῦσιν ἔκπληξιν τῷ θεωμένῳ, καὶ ὧν τὸ ἕτερον ἐκ μικρῶν ἀπειραρίθμων ἀλύσεων συγκροτούμενον μετὰ φύλλων σχήματος καρδίας εἶνε ὄντως ἀριστούργημα ἀρχαϊκῆς τέχνης, ψέλια, ἐνώτια καὶ παρόμοια γυναικεῖα κοσμήματα, ἅπερ ἑκόσμουν τὰ πάλλοντα τῶν Τρῳάδων στήθη, ἐπίσης δὲ καὶ ἄλλα ἀργυρᾶ καὶ σιδηρᾶ ἀντικείμενα ἰδιαζούσης μορφῆς καὶ σχήματος.

Πάντα ταῦτα δὲν ἀποδεικνύουσιν ἠλίου φαεινότερον ὅτι ἐνταῦθα ἔκειντο τὰ ἀνάκτορα τοῦ γέροντος Πριάμου; ὅτι ἦτο ἕδρα τοῦ πλουσιωτάτου ὁμηρικοῦ τῆς Τροίας βασιλείου; ὅτι ἐνταῦθα ἔκειτο ἡ Ἴλιος;

Ἀλλ' ὁ βουλόμενος νὰ μάθῃ ταῦτα μετ' εἰδικῆς ἀκριβείας ἂς ἀναγνώσῃ τὰ ἔργα τοῦ κ. Σχλιέμανν Ilios, Leipzig 1881.—Troja, Leipzig 1884 καὶ τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν ἔργον τοῦ κ. S. Schuchhardt (Schliemann's Ausgrabungen, Leipzig 1890).

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ μετ' ἰδιαζούσης προσοχῆς καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος σπουδαίου παρηκολούθησα εἶνε τὸ βασιλικὸν τῆς Ἰλίου ἀνάκτορον καὶ τὰ τείχη τοῦ περιβόλου, ἅτινα καὶ ἐν τῇ ἐρειπιακῇ αὐτῶν καταστάσει ἐνέχουσιν εἰσέτι τι ὅπερ δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπὶ δεκαετίαν παραταθεῖσαν πολιορκίαν καὶ τὴν ἐπὶ τέλους ἅλωσιν τῆς Τροίας. Ἐν αὐτοῖς διακρίνει τις εἰσέτι τὰς θέσεις τῶν Πυλῶν, πέριξ τῶν ὁποίων πόσοι καὶ πόσοι ἥρωες δὲν ἔπεσαν! Ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν ἀνακτόρων, ὧν σώζονται τὰ θεμέλια καὶ τὰ προπύλαια, διακρίνει τις μεγάλα δωμάτια καὶ τὸ προαύλιον τοῦ πολυγύναικος ἴσως Πριαμικοῦ γυναικωνίτου, παρέκειτο πλῆθος οἰκοδομῶν μεγαλοπρεπῶν, αἵτινες ἐνδεικνύουσι τὸ παρῳχημένον μεγαλεῖον τοῦ βασιλείου τοῦ πατρὸς τοῦ Ἕκτορος. Πλὴν ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι πάντα τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἐν Τίρυνθι ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ κ. Σχλιέμανν ἀνακαλυφθέντα βασίλεια τῶν Ἀτρειδῶν καὶ φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχήν.

Ἀλλ' ὅμως εἰσέτι σαφῶς δὲν ἐξηκριβώθησαν αἱ θέσεις τῶν ναῶν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ὧν συχνάκις μνείαν ποιεῖται ὁ Ὅμηρος, εἰ καὶ ἡ εὑρεθεῖσα μετόπη τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος πιθανῶς θεωρεῖται ὡς προερχομένη ἐκ τούτου, ἡ τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, διότι, ὡς γνωστόν, ἐν τοῖς ἀρχαίοις ναοῖς, ὑπῆρχον ἀγάλματα διαφόρων θεοτήτων.

Ἐν τῇ θέσει τῇ ὀνομαζομένῃ *Κάτω Πόλις* ἀκριβῶς ἀνασκαφὴ δὲν ἐγένετο, ἐλπίζεται ὅμως διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ προσεχοῦς ἔτους - διότι ἐφέτος ὡς ἐκ τῆς θερμότητος διεκόπησαν — θὰ μελετηθῇ καὶ θὰ ὁρισθῇ σαφῶς καὶ ἡ θέσις αὕτη τῆς πόλεως, ἐν ᾗ λέγεται, ὅτι παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως ἔκειντο οἱ *Βασιλικοὶ τάφοι*. Ἐν τούτοις εἰς τὸ ἀνατολικὸν τοῦ λόφου μέρος ἀπεκαλύφθη καλῶς διατηρούμενον οἰκοδόμημα δυνάμενον νὰ περιλάβῃ διακοσίους ἀνθρώπους χρησιμεῦον ὡς φαίνεται ἄλλοτε ὡς βουλευτήριον μᾶλλον ἢ θέατρον· διότι ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις διαφέρει τοῦτο τῶν συνήθων οἰκοδομημάτων. Τοῦτο συνάγεται καὶ ἐκ τοῦ διαγράμματος αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος, οὕτως ὥστε κάλλιστα εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸ οὐχὶ ὡς θέατρον ἢ ᾠδεῖον, ἀλλ' ὡς θεατροειδῆ αἴθουσαν συνεδρίας π. χ. τῆς Βουλῆς. Τὴν γνώμην μου ταύτην ἐνισχύει ἡ ἀμέσως παρ' αὐτῷ ὕπαρξις τοῦ κατὰ τὸ 1882 ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Σχλιέμανν ἐκχωσθέντος θεάτρου, ὅπερ ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ πλείονας τῶν ἑξακισχιλίων θεατῶν. Ἐν αὐτῷ εὑρέθησαν τὰ ἀγάλματα τῶν αὐτοκρατόρων Τιβερίου καὶ Καλλιγούλα. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ πολλαὶ ἐπιγραφαὶ τῆς ἑλληνικῆς πόλεως, ἐν αἷς ἀναφέρεται πλειστάκις τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Ἰλιέων· ἐπίσης ἀνεκαλύφθη λίαν ἐνδιαφέρουσα καὶ σπουδαία ἐπιγραφὴ ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Αὕτη συνίσταται ἐξ ἑβδομήκοντα στίχων, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιλαμβάνει τοὐλάχιστον πέντε ἢ ἓξ ὀνόματα· αὕτη ἀποτελεῖ πιθανῶς τμῆμα τοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἐποχῆς ἀπογραφικοῦ καταλόγου ἁπάντων τῶν πολιτῶν τῆς πόλεως μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν γυναικῶν καὶ τέκνων αὐτῶν. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀναφέρονται πολλὰ ὁμηρικὰ ὀνόματα, ὡς π. χ. πολλάκις τὸ ὄνομα Σκαμάνδριος, εἶτα Τεῦκρος, Μέμνων, Γλαῦκος, Μνησθεύς καὶ λοιπά, ἅτινα καταδεικνῦσιν ὅτι οἱ τοῦ Ἰλίου κάτοικοι ἐσεμνύνοντο ἐπὶ τοῖς Τρωσὶ τοῖς προγόνοις αὐτῶν, τὴν δόξαν τῶν ὁποίων θεῖοι ποιηταὶ ἀπηθανάτισαν. Κατόπιν περιέχει ἡ ἐπιγραφὴ μέγαν ἀριθμὸν ὀνομάτων τὸ πρῶτον ἐνταῦθα γνωσθέντων ὡς ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῶν κυρίων ὀνομάτων τοῦ Πάπε ἐξάγεται. Οὕτω π. χ. ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀνδρῶν Αὐϊλεύπολις(;) Σικάδιος, Νουμήνιος, Πραξιμένης, Πυθόμνηστος, Εὐθής, Πρωτοφλῆς, Ἀττῖνος, ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν γυναικῶν Σκαμανδροδίκη, Λάμπρις, Νικογένις, Ἀριστονία, Μηκίνα, Μενοκρίτη, Ἄνδα, Ἴννα, Λύδιον, Μήνακον, Ἀσινώ, Κιρεῖς, Μηδασία, Μυσταλίνη, Σιμοτέρα, Ἄννις, Ἀδεία, Πόα.

Ὁ κ. Σχλιέμανν ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ὅπως εἰσαχθῶσιν ἀντὶ τῶν συνήθων ὀνομάτων καὶ τὰ λαμπρὰ ταῦτα τρωϊκὰ ὀνόματα καὶ παρ' ἡμῖν, διότι λέγει πᾶσα δεσποινὶς ἀναμφιβόλως θὰ ὑπερηφανεύεται φέρουσα ἓν τῶν τρωϊκῶν τούτων ὀνομάτων π. χ. Σκαμανδροδίκη.

Χάριν περιεργείας σημειοῦμεν καὶ τάδε, ὅτι ἐν πᾶσι βαθμιαίως τοῖς στρώμασιν ἀνεκαλύφθησαν ἄπειροι *πίθοι* ὕψους 1—1,75 μετρ. τοὺς ὁποίους, ὡς καὶ σήμερον ἔτι πολλαχοῦ εἴθισται, ἠδυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν εἰς ἀποθήκευσιν σιτηρῶν καὶ ἑτέρων προϊόντων, οἷον οἴνου καὶ ἐλαίου, διότι καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν εἰσέτι μικραὶ ὑπάρχουσιν ἐν γένει ἀποθῆκαι, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἔτι δὲ περιεργότερον ἐκ τῶν πρωϊόντων τῶν ἀγρῶν, ἐν τοῖς ἀνακαλυφθεῖσι πίθοις εὑρέθησαν διάφορα εἴδη λ. χ. σῖτος, σίσσαμος καὶ ὅσπρια· ὧν ἐν ἑνὶ μόνῳ πίθῳ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντι εὑρέθησαν πλείονα τῶν 200 χιλιογράμμων.

Ταῦτα εἶνε ἐν συνόψει τὰ ἐν *Ἰσαρλὴκ* ἀνασκαφέντα ἀρχαῖα ὁμηρικὰ εὑρήματα, ἅπερ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ μὴ εἰδικῶς ἀρχαιολόγου οὐδεμίαν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας σπουδαιότητα ἐνέχουσι. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἂν ἐπιτοπίως τις σπουδάσῃ ταῦτα καὶ ἰδῃ τὸν ἀληθῆ τῆς ἐπιστήμης ἐργάτην τὸν κ. Σχλιέμανν τὸν ἐνθουσιῶδη τῆς ἀρχαιότητος λάτρην ἀνενδότως ἐργαζόμενον, πανταχόσε μεταβαίνοντα, διατάττοντα, πηδῶντα τάφρους καὶ σκάπτοντα, ὦ! τότε μὲ τὴν πικρὰν ἀλήθειαν, θὰ ὁμολογήσῃ ἀνενδοιάστως τὸ σπουδαῖον τῆς ἐργασίας καὶ τῶν εὑρημάτων, χάριν τῶν ὁποίων καὶ χρήματα ἄπειρα δαπανᾷ καὶ κόπους ἀτρύτους καὶ τὰ πάντα ὑφίσταται ὁ δεινὸς ὁμηριστὴς κ. Σχλιέμανν μετὰ τοῦ συνεργάτου αὐτοῦ τοῦ ὀτρηροῦ κ. Dörpfeld, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1882 πρωτοστατῶν ὡς διευθυντὴς τῶν τεχνικῶν ἔργων τῶν ἀνασκαφῶν.

Οὗτοί εἰσιν οἱ δεινοὶ ἄνδρες, οἵτινες ἐπιθυμοῦντες ἵνα οὐδεμία μείνῃ, οὐδὲ κἂν σκιὰ ἀμφιβολίας ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς περὶ Ἰλίου εἰδήσεσιν, ὤμοσαν διὰ τῆς σκαπάνης νὰ λύσωσι τὸ μέγα ὁμηρικὸν ζήτημα, ὡς ποτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος διὰ τοῦ ξίφους τὸν Γορδιεὸν δεσμόν. Εὐχηθῶμεν ἐν τέλει, ὅπως διὰ τῶν προσεχῶν ἀνασκαφῶν ἀποκαλυφθῇ τελείως καὶ ἐν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τοῦ συνόλου αὐτῆς ἡ Ὁμηρικὴ Ἴλιος πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐργασομένων τὸ ἔργον τοῦτο τὸ παγκοσμίου ἐνδιαφέροντος!

Ἀθήνησι.

Π. ΚΑΣΤΡΩΜΕΝΟΣ
Ἔφορος Ἀρχαιοτήτων

1 Ραψῳδία Κ. στίχ. 217.

2 Σκῆψις ἦν πόλις ἐπὶ τῆς Τρωϊκῆς Ἴδης σήμερον (Ἐσκὶ-Ὀσκούμπ). Ἤκμασε δὲ ὁ Δημήτριος οὗτος κατὰ τὰ μέσα τοῦ 2 π. Χ. αἰῶνος καὶ ἔγραψε περὶ Τρῳάδος εἰς 26 βιβλία τιτλοφορούμενα «Τρωϊκὴ Θεωρία», ὧν μεγάλην χρῆσιν ποιεῖται ὁ Στράβων, ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς αὐτοῦ.

ΤΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΝ ΠΛΟΙΟΝ «ΓΚΟΥΒΕ»

Ἡ κατάκτησις τοῦ ὑποθαλασσίου κόσμου πάντοτε ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν περιέργων καὶ ἐπινοητικῶν πνευμάτων. Βεβαίως, εἶνε πολὺ νὰ καταστῇ ἡ θάλασσα ἀσφαλὴς ὁδὸς διασχιζομένη καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις παρ' ἰσχυρῶν πλοίων, ἀληθῶν περιφορητῶν ἀνακτόρων, ἐν οἷς εὑρίσκονται συνηνωμέναι ἅπασαι αἱ δυνάμεναι νὰ εὑρεθῶσιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τέρψεις, ἀλλ' ἐφ' ὅσον τὰ *ὑποκάτω* τοῦ ὠκεανοῦ ἔσονται δι' ἡμᾶς ἄγνωστος κόσμος, τὸ πρόβλημα τοῦτο θὰ βασανίζῃ τὸ πνεῦμα τῶν τε σοφῶν, ὡς καὶ τῶν ἁπλῶν περιέργων.

Δέον δὲ ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε τὸ ποιῆσαν τὰς ἐλάσσονας μέχρι τοῦδε προόδους· τὰ ἐφευρεθέντα πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ κατερχώμεθα ὑπὸ τὰ κύματα μηχανήματα, εἰσὶ τοσῳ ἀτελῆ, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ μεταχειρισθῶμεν, εἰμὴ δι' ἔργα ὡρῶν τινων τὸ πολὺ καὶ εἰς ἐλάχιστα βάθη. Κατ' ἀρχὰς ἐπενοήθη ὁ καταδυτικὸς κώδων, μὴ ἐπιτρέπων τῷ καταδυομένῳ παρὰ κατακόρυφον ἐργασίαν, καὶ ἐν ᾧ ἡ πίεσις τοῦ ἀέρος καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν διαμονὴν μακρᾶς διαρκείας, εἶτα μετὰ πολλὰς δεκαετίας ἐφευρέθη τὸ σκάφανδρον. Εἰς τοῦτο ὑπάρχει πραγματικὴ πρόοδος, ἀλλ' ἔτι καὶ μετ' αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ κατέλθωμεν ἢ εἰς βάθος ὀλίγων μέτρων, καὶ αἱ συνθῆκαι τοῦ ὑποθαλασσίου τούτου βίου εἰσὶ τόσῳ ἐπίμοχθοι καὶ τόσῳ ἐπικίνδυνοι, ὥστε πᾶσα παρατεταμένη ἐργασία καθίσταται δυσχερεστάτη, αἱ δὲ ὑποθαλάσσιοι ἐξερευνήσεις εἰσὶν ἐξ ἀνάγκης ἀδύνατοι.

Ἀλλὰ πρό τινων ἐτῶν τὸ ζήτημα ἐξετέλεσε μέγα βῆμα, ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν θαυμαστὸν ἅλμα. Ἀμέσως μεταβαίνομεν ἐκ τοῦ ἀτελοῦς καὶ ἐπικινδύνου σκαφάνδρου εἰς τὸ *ὑποβρύχιον πλοῖον*, δηλ. εἰς μηχάνημα, ὅπερ δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν —θεωρητικῶς—ὅπως διατρέξωμεν τὰ *ὑποκάτω* τοῦ ὠκεανοῦ, ὡς σύνηθες πλοῖον διατρέχει τὴν ἐπιφάνειαν του.

Τὸ πρῶτον ὑποβρύχιον πλοῖον, κατασκευασθὲν ἐν Ἀγγλίᾳ πρό τινων ἐτῶν, εἶνε τὸ *Νορδενφέλδ*. Θεωρητικῶς, τὸ σκάφος ἐφαίνετο ὡς μέλλον νὰ πληρώσῃ ἁπάσας τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὸν ὑποθαλάσσιον πλοῦν συνθήκας. Ἀλλὰ τὰ πειράματα ὑπῆρξαν μία πρώτη διάψευσις. Τὸ μηχάνημα δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον βεβυθισμένον ὑπὸ τὸ ὕδωρ, ἄνευ βλάβης τῶν ἐπιβαινόντων αὐτοῦ. Ἀγορασθὲν παρὰ τῆς Ρωσικῆς κυβερνήσεως, ἐναυάγησε κατὰ τὸν διάπλουν, καὶ τόσῳ ἐβλάβη, ὥστε οὐδὲ λόγος περὶ αὐτοῦ ἐγένετο ἔκτοτε.

Τὸ δεύτερον τοῦ αὐτοῦ εἴδους μηχάνημα ὑπῆρξεν ὁ *Γυμνώτης*, κατασκευασθεὶς ἐν Τουλὼν· ὁ *Γυμνώτης* ἐπραγματοποίει μεγάλην πρόοδον σχετικῶς πρὸς τὸ *Νορδενφέλδ*, ἀλλ' ὑπελείπετο ἔτι πολὺ ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς καταδύσεως, τῆς ταχύτητος τῶν ἐξελιγμῶν καὶ τοῦ κατοικησίμου.

Ἐν τούτοις ἦν, ἐπαναλαμβάνομεν, μεγάλη πρόοδος ὡς πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα.

Τὸ τελευταῖον ἔτος, νέον ὑποβρύχιον πλοῖον, ὁ *Περάλ*, καθειλκύσθη ἐν Ἱσπανίᾳ. Ἡ καθέλκυσις τοῦ μηχανήματος τούτου ἐπήνεγκε πολὺν πάταγον. Οἱ Ἱσπανοὶ εὐκόλως ἐνθουσιαζόμενοι, ἔβλεπον ἤδη τὸν στόλον των ἐπανυψούμενον διὰ μαχητοῦ νέου εἴδους, ἰσχυροῦ καὶ ἐν τούτοις ἀσυλλήπτου. Ἀλλ' ὡς ὁ *Νορδενφέλδ* καὶ ὁ *Γυμνώτης*, ὁ *Περάλ* δὲν ἐδικαίωσε τὰς ἐλπίδας τοῦ ἐφευρέτου του. Εὗρον εἰς αὐτὸν τὰ αὐτά, ὡς εἰς τὸν *Γυμνώτην* ἐλαττώματα, καὶ ἐπὶ τέλους προσέκρουσεν ἐπὶ ἀμμώδους ὄχθου, ἔνθα διέμεινεν οἰκτρῶς προσηλωμένον.

Ἐναπέκειτο δὲ εἰς τοὺς Γάλλους, ἀρχίσαντας τὴν κατάκτησιν τοῦ ἀέρος, νὰ κάμωσι τὸ πρῶτον βῆμα ἐν τῇ πραγματοποιήσει τῆς κατακτήσεως τοῦ ὑποθαλασσίου κόσμου. Ὁ *Γκουβέ*, καθελκυσθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν ἐν Τουλών, πρό τινων μηνῶν, εἶνε τὸ πρῶτον μηχάνημα, ὅπερ ἐπιτρέπει νὰ διΐδωμεν τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος, ματαίως ἀναζητηθεῖσαν μέχρι σήμερον.

Ὁ *Γκουβέ*, ὡς καὶ τὰ προηγούμενα μηχανήματα ἄλλως τε, ἔχει τὸ σχῆμα ἰχθύος. Κινεῖται δέ, ὡς καὶ τὰ προγενέστερά του, διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀλλὰ δύναται (καὶ τοῦτο εἶνε ἴσως ἡ κυριωτέρα του ὑπεροχή), ἐν ᾗ περιπτώσει αἱ ἠλεκτρικαὶ μηχαναί του παύσωσι λειτουργοῦσαι, νὰ κινῆται δι' ἁπλῶν κωπῶν χειριζομένων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐκολίας. Δι' εὐφυοῦς δὲ συνδυασμοῦ, ἐναποθηκεύθη ὑπεροξυγονημένος ἀὴρ ἐντὸς ἀποθηκῶν, παρεχουσῶν τὸν ἀέρα τοῦτον αὐτομάτως, ὥστε ἀναπνέει τις μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀνέσεως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μηχανήματος. Ἡ ὑπὸ τὸ ὕδωρ κατάδυσις ἐκτελεῖται στιγμιαίως, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἐντὸς *πρὸς τοῦτο* ἀποθηκῶν ποσοῦ ὕδατος, ὅπερ ἀποβάλλεται δι' ἁπλῆς κινήσεως ἑνὸς ἐμβόλου, ὅταν θέλωμεν ν' ἀνέλθωμεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· ἡ δὲ εἰσαγωγὴ τοῦ ὕδατος εἶνε τόσον καλῶς κεκανονισμένη, ὥστε δυνάμεθα νὰ κατέλθωμεν εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν βάθος, ἐνδεικνυόμενον παρὰ μανομέτρου.

Ὁ Γκουβὲ ἔχει, ὡς εἴπομεν, τὸ σχῆμα ἐπιμηκυσμένου ὠοῦ. Ἀλλὰ τὸ ὀξὺ ρύγχος του, οἱ κρυστάλλινοι φεγγῖται τοῦ δόμου του, οὕτως ὡς ζῶντες ὀφθαλμοί, τὰ πτερύγια τῶν πλευρῶν του, ἡ ὡς ζῶου κυρτότης τῆς κοιλίας του καὶ ἡ ἑλικοειδὴς οὐρά του, τῷ παρέχουσιν ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ θηρίου τῆς ἀποκαλύψεως. Ἔχει μῆκος 5 μ. 60 περίπου καὶ 1,53 μ. διάμετρον καὶ βάρος, καθ' ὅλα ὡπλισμένον 6,000 χιλιόγραμμα.

Ὁ σοφὸς συνεργάτης τοῦ *Φιγαρώ*, κ. Αἰμίλιος Γωτιέ, ἐξετέλεσε μετὰ τοῦ ἐφευρέτου, ὑποθαλάσσιον ἐκδρομήν, ἣν διηγεῖται μετὰ πολλοῦ πνεύματος καὶ χαριτολογίας, καὶ ἥτις ἀποδεικνύει τὴν ἀπόλυτον ἀσφάλειαν τοῦ νέου ὑποβρυχίου πλοίου.

«Ἐν ἀρχῇ πάντα ἔβαινον θαυμασίως. Ἔσχον, καθ' ἣν στιγμὴν κατέπιπτεν ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν μας ἡ βαρεῖα χαλκῆ περικεφαλαία, γεγομφωμένη δι' εἴκοσι στροφῶν τοῦ περικοχλίου, ἥτις ἔμελλεν ὡς κάλυμμα φερέτρου νὰ μᾶς ἀπομονώσῃ ἐκ τοῦ ἐπιγείου κόσμου, δὲν ἠξεύρω ποίαν παράδοξον πτόησιν· οὐδέν, ἐν τούτοις, τὸ ἐκτάκτως

ἀνιαρόν, οὐδὲν τὸ ὑπερβαῖνον τὴν ἀχώριστον ἀπὸ πρώτης ἀπαρχῆς συγκίνησιν.... Ὅσον καὶ ἂν ἤμην ἐστενοχωρημένος ἐκ τοῦ χώρου, δὲν εὑρισκόμην ἀληθῶς εἰς δυσάρεστον θέσιν ἐκεῖ ὑποκάτω. Ἡ ἀναπνοὴ εἶνε εὐρεῖα, κανονική, ἄνετος, ὡς ἐν ὑπαίθρῳ. Ἐπικρατεῖ εὐχάριστος καὶ χλιαρὰ θερμότης. Ἀκούεται τὸ ὕδωρ ὀλισθαῖνον μετὰ μουσικοῦ ψιθυρισμοῦ, καὶ παράδοξος παφλασμὸς μὴ ὁμοιάζων πρὸς οὐδένα τῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς θορύβων, κἄτι τι ὡς ἐξησθενημένη ἠχὼ ἐξ ἀπωτάτου. Εἰς τὸ ἐσωτερικόν, πίπτει ἄνωθεν ὠχρὸν καὶ ἄχρουν φῶς, φῶς ὑπογείου, λίαν ἐπαρκὲς πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ πρὸς γραφήν.....

Καὶ ὁ Γκουβὲ διέταττε: «Δεξιά! Ἀριστερά! Ἐμπρός! ὀπίσω! Ἀνοίξατε! Κλείσατε!...» Καί, εὐπειθῶς ὑπήκουον... Καὶ ἀνηρχόμεθα, κατηρχόμεθα, ἀνηρχόμεθα ἄνευ κλονισμοῦ, ἡσύχως λικνιζόμενοι ἐπὶ ἀοράτων ἐλατηρίων.

Τὰ πράγματα, φεῦ! ἔμελλον μετ' ὀλίγον ν' ἀλλάξωσιν ὄψιν... Εἴχομεν πίη, κατὰ τὸ διάστημα βραχείας στάσεως, εἰς ὑγείαν τοῦ *Φιγαρώ*, ὅτε αἴφνης ἀκούω τὸν Γκουβὲ μορμυρίζοντα, μετ' ἠλλοιωμένης φωνῆς:

— Ἀλλὰ τὸ σκάφος βυθίζεται! Τί σημαίνει τοῦτο;... Γωτιέ, παρατήρησον τὸ μανόμετρον! Ποῦ εἴμεθα;

— Εἰς πέντε μέτρα!

— Ἀδύνατον.... Καὶ κατερχόμεθα πάντοτε... Δυστυχῆ! ἀφήσατε τοὺς στρόφιγγας ἀνοικτούς!

Ἔχει πληρέστατα δίκαιον. Αἱ λαβαί, εἰς τὸ τελευταῖον παράγγελμα: «Κλείσατε!» δὲν ἀπώσθησαν ἐπακριβῶς... Σπεύδω νὰ διορθώσω τὸ λάθος, — ἢ τὴν λήθην, — ἀλλ' εἶνε πολὺ ἀργά... ἤδη αἱ ἀντλίαι κατακεκλυσμέναι δὲν λειτουργοῦσι πλέον...

— Καὶ πρόσθες ὅτι δὲν ἔχομεν πλέον τηλέφωνον! βοᾷ ὁ Γκουβέ, ἐξαντλούμενος μάτην εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν παραλελυμένων ἀντλιῶν. Εἴχομεν πράγματι κόψη, πρὶν κατέλθωμεν, τὸ τηλεφωνικὸν σύρμα ἕνεκα τοῦ διὰ τὸ ἀπομεσήμερον σχεδιασθέντος περιπάτου ἀνὰ τὸν λιμένα. Οὐδὲν πλέον μέσον συγκοινωνίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ: Εἴμεθα ἐντελῶς ἀποκεχωρισμένοι, ἀνεκκλήτως καὶ ἄνευ ἐλπίδος ἀπὸ τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου!...

— Λοιπόν, εἴμεθα χαμένοι; λέγω τέλος μετὰ τοῦ εἴδους ἐκείνου τῆς ἐκ τῆς εἰς τὸ πεπρωμένον πίστεως προερχομένης ἀπομωράνσεως, ἣν ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι, κατὰ τὴν ἐξέγερσιν, οἱ εἰς θάνατον κατάδικοι.

— Ναί, ἀπαντᾷ ὁ Γκουβέ, ναί, θὰ εἴμεθα χαμένοι, ἐὰν δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ρίψωμεν ἕρμα. Ἀλλ' ὑποκάτω ὑπάρχουσιν ἐννεακόσια χιλιόγραμμα μολύβδου, τὰ ὁποῖα δὲν ἐτέθησαν ἀσκόπως. Δὲν μᾶς ἐναπομένει πλέον παρ' ἓν μόνον μέσον, ἓν μόνον! Κρατηθῆτε καλά! Μέλλω νὰ ρίψω τὸ ἕρμα!

Καὶ ἰδοὺ στρέφει τὴν κλεῖδα. Ρρρρ! Ρρρρ! Ρρρρ! Δὲν ἀκούω πλέον, ἐν τῇ τάφου σιγῇ ταύτῃ, παρὰ τὸν τριγμὸν αὐτὸν τῆς γιλλοτίνας, καὶ μετὰ τῆς ὁμοιαζούσης πρὸς φυσητῆρα σιδηρουργείου πνοῆς τῶν στηθῶν μας, τὸ μετρονόμιον τῶν κροτάφων μου σημαινόντων τὸ «ἀπολεμικὸν» μέχρι διαρρήξεως τοῦ μετώπου! Ρρρρ! Ρρρρ!

— Ἀποσπᾶται, τοὐλάχιστον, τὸ ἕρμα σου;

— Τὸ ἐλπίζω, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐδοκίμασά ποτε, ἢ εἰς τὴν ξηράν. Τώρα θὰ ἴδωμεν.

Ἔπειτα, γνωρίζετε, φίλε μου, ἴσως παρεξεκλίναμεν: Ἐὰν προσκρούσωμεν ἐπὶ τῆς τρόπιδος πλοίου τινός, τετέλεσται! θὰ κατασυντριβῶμεν.

Ρρρρ! Ρρρρ! Ρρρρ!

— Ἐμπρός, πρὸς Θεοῦ!

Βίαιος τιναγμός, ὅστις μὲ καταθλίβει κατὰ τοῦ θόλου ἐκτχίζων τὸ δέρμα μου ἐκ τῆς θραυσθείσης ὑέλου ἑνὸς μανομέτρου, σκοτοδινιῶσα αἴσθησις πτώσεως — πτώσεως πρὸς τὰ ἄνω — πιτυλισμὸς ἀφροῦ πέριξ τῶν ὑελίνων θυρίδων, δευτέρα κροῦσις, εἶτα ἡ ἀκινησία... τὸ φῶς τῆς ἡμέρας μᾶς πλημμυρεῖ πανταχόθεν. Εἶνε ἡ σωτηρία! Εἶνε ἡ ζωή! Ἐφθάσαμεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας σῶοι καὶ ὑγιεῖς, μὲ ἠματωμένας χεῖρας, ἀλλ' ἄνευ θλάσεώς τινος ὡς μοὶ φαίνεται.

Τὸ *Γκουβὲ* εἶνε τὸ μόνον, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἐκ τῶν ὁμοειδῶν του, ἐφωδιασμένον δι' ἕρματος. Δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ μου ζωῇ (ἣν τῷ ὀφείλω), ὅτι καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἄλλην ὑπεροχήν, αὕτη ἀρκεῖ ὅπως λάβῃ τὴν ὑπεροχήν».

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Ν. Κ. Γουλιμης

Λοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ

ΕΛΑΜΨΕ Κ' ΕΦΥΓΕ

Ἀπὸ ταὶς ἄπειραις οὐράνιαις σφαίραις,
ὅπου 'τριγύριζε μὲ τὰ φτερά του
ἕνα περίχαρο πνεῦμα γοργό,
'ς ἐμᾶς ἐστράφηκε 'ς τὸ πέταμά του.
Τῆς γῆς δὲν εἶξερε ταὶς μαύραις μέραις,
καί, 'ς τὴν ἀπάτη της, 'κατέβη ἐδῶ.

Ἀλλ' ἅμα 'πρόβαλε κ' εὑρέθη ξένο
'ς τῆς γῆς τὴν ἄχαρη στενοχωρία,
'ξαναπεθύμησε νὰ πάῃ 'ψηλά,
νὰ πάῃ ἐλεύθερο 'ς αὐτὰ τὰ θεῖα
μέρη, ποῦ 'χάσηκε συντροφευμένο
ἀπ' ἄλλα πνεύματα τόσο ἀκριβά.

Τοῦ κάκου ἐπάσχιζαν γιατροὶ καὶ φίλοι,
τοῦ κάκου ἐπίστευαν νὰ τὸ κρατήσουν
'ς τὴν πολυτάραχη τούτη ζωή.
Μόλις ἐπρόφθασαν νὰ τὸ βαπτίσουν,
ἐδῶ 'παραίτησε νεκρὴ τὴν ὕλη,
κ' ἔλαμψε κ' ἔφυγε σὰν ἀστραπή.

Ἔλαμψε κ' ἔφυγε! Κ' ἡ καϋμένη μητέρα,
μόλις τὸ 'γέννησε, μόλις τὸ ἐχάρη,
μόλις αἰσθάνθηκε τὴν εὐτυχιά,
τὤχασε ἡ δύστυχη τέτοιο καμάρι!
κ' εὑρέθη κ' ἔρημη τὴν ἴδια μέρα
ποῦ τὸ 'πρωτόσφιξε 'ς τὴν ἀγκαλιά.

Ρωτάει τὰ σύννεφα, τ' ἀστέρια κράζει,
μήπως τὸ 'γνώρισαν εἰς ἄλλαις χώραις,
μήπως τ' ἀπάντησαν 'ς τὸν οὐρανό...
καὶ κλαίει κατάκαρδα ταὶς λίγαις ὥραις
ποῦ τὸ 'καμάρωσε, κι' ἀναστενάζει
γιὰ τὸ χρυσόνειρο τ' ἀπατηλό.

Κ' ἐκεῖνο, πρόσχαρο, 'ψηλὰ πετάει
μὲ τ' ἀγγελόπουλα ποῦ συντυχαίνει·
ἀλλὰ 'ς τὸ πέταμα δὲν λησμονεῖ
καὶ τὴν μανοῦλα του τὴν πονεμένη,
κ' ἐκεῖ γλυκόθερμα τὴν 'πιθυμάει
γιὰ νὰ πετάξουνε πάντα μαζί.

Γ. Μαρτινεδης

Η ΑΚΡΟΒΑΤΙΣ

(Διήγημα)

(Τέλος)

Ὑπάρχουσι στιγμαί, καθ' ἃς αὐτὸς ὁ θεὸς φαίνεται πρόθυμος, ἵνα μᾶς διευκολύνῃ τὴν πραγμάτωσιν τῶν κρυφίων διαλογισμῶν μας. Ἦτο γεγραμμένον νὰ μεταβῶ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ ἰδοὺ πῶς συνετελέσθη τὸ δυσκατόρθωτον πρᾶγμα.

Ὁ μὴν τοῦ Μαΐου προηγγέλλετο ἐξαιρετικῶς ὡραῖος. Ὅθεν ἐπωφελούμενοι ἐκ τῆς εὐδίας ἀπεφάσισαν, ἵνα πορευθῇ ἡ προμήτωρ μου, ἥτις ὑπέφερεν ὑπερβολικῶς ἐκ τοῦ ἐντέρου, οὐχὶ δὲ ὀλίγον ἐκ τοῦ ἥπατος, εἰς Βισὺ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ πατρός μου μέλλοντος νὰ παραμείνῃ πλησίον της ἐπί τινας ἡμέρας. Ἐγὼ δὲ θὰ ἔμενον ἐν Παρισίοις μετὰ τῆς Φλωρίνας, ἵνα μὴ διακόψω τὰς σπουδάς μου.

Ἤδη τὸ πρῶτον οἱ γονεῖς μου ἀπεχωρίζοντο ἀπ' ἐμοῦ, καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἐφάνησαν λίαν συγκεκινημένοι. Τὰ δάκρυα τοῦ πατρός μου ἐκίνησαν χειμάρρους ἐκ τῶν παιδικῶν μου δακρύων, ἅτινα μόλις προφθάνει τις ν' ἀπομάξῃ πρὶν ἐπανέλθῃ ἡ εὐθυμία.

Ἡ πτωχὴ Φλωρίνα, συγκινηθεῖσα ἐκ τῶν δακρύων μου μοὶ ὑπεσχέθη νὰ πράττῃ ὅ,τι ἤθελον, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὀκτὼ τούτων ἡμερῶν, νὰ μοὶ παρασκευάζῃ ἅπαντα τὰ φαγητὰ τῆς ἀρεσκείας μου, καὶ ἑνὶ λόγῳ νὰ μὲ καταστήσῃ *εὐτυχέστερον βασιλέως*.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐσκεπτόμην περὶ ὅλως διαφόρων τῶν τηγανιστῶν ὠῶν καὶ τῶν ἀθυρμάτων τῆς τροφοῦ μου πραγμάτων. Τὴν ἀπερίσκεπτον! θὰ τὴν κατελάμβανε φρίκη, ἂν ἐδύνατο νὰ μαντεύσῃ, τί θα ἀπήτουν νὰ πράξῃ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεώς της.

Εἰς τὰς πρώτας λέξεις, ἃς τῇ ἐξέφρασα περὶ τῶν σχεδίων μου, αὕτη ἀνεπήδησε καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ μαγειρεῖον ἀρνουμένη ν' ἀκούσῃ τι πλέον. Ἀλλ' ἐπανέλαβον τὴν ἔφοδον διὰ τῆς ἐπιμονῆς τῶν ἐν θωπείαις ἀνατρεφομένων παιδίων, ἅτινα γνωρίζουν πάντοτε τὰς ἀδυναμίας τῶν περὶ αὐτούς. Τὸ ἰσχυρότερον τῶν ἐπιχειρημάτων μου ἦτο ἡ ἀπειλή, ὅτι δὲν θὰ ἔτρωγον ἐφ' ὅσον δὲν μὲ ἔφερεν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. Περίφοβος γενομένη μὴ ἀσθενήσω ἐκ τῆς ἀσιτίας, ἔπραξεν ὅ,τι ἐπεθύμουν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι δὲν ἤθελον κάμῃ λόγον περὶ τούτου εἰς οὐδένα.

Πτωχὴ κόρη! Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἐγὼ αὐτὸς εἶμαι πατὴρ καὶ γνωρίζω πόσην βλάβην αἱ τροφοὶ προξενοῦσιν εἰς τὰ παιδία, ἐπιτρέπουσαι αὐτοῖς πράγματα ἀπηγορευμένα παρὰ τῶν γονέων των, δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ μνησικακήσω πρὸς σέ, διότι ἄνευ σοῦ, θὰ ἔβλεπον ἅπαξ ὀλιγώτερον τήν....

Ἀλλ' ἂς μὴ προτρέχωμεν.

Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ Κυριακήν τινα, μετὰ μεσημβρίαν καθήμενος παρὰ τὴν Φλωρίναν εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τοῦ ἱπποδρομίου, καὶ διατελῶν, κατὰ τὸ ρῆμά της, *εὐτυχέστερος βασιλέως*.

Κατέτρωγον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς μορφασμοὺς τῶν μίμων. Ἡ δὲ περιγραφὴ τῶν μικρῶν μου συντρόφων περὶ τοῦ θεάματος, δὲν μοὶ ἐφαίνετο διόλου ὑπερτεροῦσα τὴν πραγματικότητα· ἀλλὰ συνέβαινεν ὅλως τὸ ἀντίθετον· τοῦτο δὲ μόνον μὲ ἐλύπει, ὅτι ἐπλησίαζεν ἤδη τὸ τέλος τῆς παραστάσεως. Τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ προγράμματος ἀνήγγειλεν ὡς ἑξῆς: «*Ἱππικὰ γυμνάσια ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Μανουέλας*».

Πρό τινος ἡ Φλωρίνα εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ προσπαθῇ παντὶ σθένει, ὅπως μὲ καταπείσῃ ν' ἀπέλθωμεν πρὸ τοῦ τέλους· ἐφαίνετο δὲ ἀνήσυχος καὶ ἐπροφασίζετο, ὅτι τὸ πλῆθος καὶ ἡ πολύωρος ἀκινησία μου θὰ μὲ εἶχε κουράσῃ. Ἀλλ' ἠρνήθην ἀποφασιστικῶς νὰ κινηθῶ, προσθεὶς ἄλλως τε, ὅτι ἐκ τῆς πρώτης σειρᾶς, ἐν ᾗ εὑρισκόμεθα, θὰ μᾶς ἦτο δύσκολον νὰ ἐξέλθωμεν. Ἡ Φλωρίνα στενάζουσα ἠναγκάσθη νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην.

Ὅταν ἡ ὡραία κυρία ἐξῆλθεν ὅλως αἰθερία ἐν τῇ ἐκ ροδόχρου γάζης περιβολῇ της, καὶ διῆλθε βραδέως πλησίον μας καθημένη ἐπὶ τοῦ μέλανος ἵππου της, δὲν ἠδυνήθην νὰ συγκρατήσω κραυγὴν ἐκπλήξεως, ἥτις τὴν ἔκαμε νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν πρὸς ἐμέ: ἡ δεσποινὶς Μανουέλα, ἦτο ἡ ὡραία ξένη τῶν Ἠλυσίων πεδίων.

Ἐὰν μοὶ ἔμενεν ἀμφιβολία τις περὶ τῆς ταὐτότητός της, αὕτη διεσκεδάσθη ἐντελῶς, ὅταν τὸ ἀμαυρὸν βλέμμα της προσηλώθη ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ καὶ ἀκτινοβόλον μειδίαμα ἐφώτισε τὸ πρόσωπόν της. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἠγέρθη καὶ ἔστη ὀρθία ἐπὶ τοῦ ἵππου της, ἐξορμήσασα δ' αὐτὸν ἀπῆλθε ταχεῖα ὡς ὁ ἄνεμος.

Θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι αἰφνιδία τις χαρὰ ἀνεπτέρου καὶ ἵππον καὶ ἀναβάτην συγχρόνως.

Κατόπιν ἐξήπλωσαν πρὸ αὐτῆς ἄνωθεν τοῦ ἵππου, τοὺς ἐξ ὑφάσματος μεγάλους φραγμούς, οὓς ὑπερεπήδα δι' ἁλμάτων τοσοῦτον ἐλαφρῶν, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἵπτατο.

Τὴν ἐχειροκρότησαν παταγωδῶς.. Τὸ πλῆθος ἐφαίνετο λατρεῦον αὐτήν, καὶ αὕτη ηὐδοκίμει πολὺ πλέον τῶν λοιπῶν ἀκροβατίδων, ὅπερ μοὶ ἐπροξένει μεγάλην εὐχαρίστησιν. Ἤδη ἐμειδία καὶ ἐχαιρέτα καθημένη ἐπὶ τοῦ ἵππου της, οὗτινος εἶχεν ἀνακόψῃ τὴν ὁρμήν. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκστασίς μου, ὅταν παρετήρησα, ὅτι τὰ μειδιάματά της διηυθύνοντο πρὸς ἐμέ!.. Φθάνουσα πρὸ ἐμοῦ ἔκυπτεν ὀλίγον πρὸς τὰ πρόσω καὶ μοὶ ἔρριπτε παρατεταμένον, ἐκφραστικὸν καὶ ἡδὺ βλέμμα, οἷον ποτὲ δὲν εἶδον πρότερον. Οὕτως ἐξαφθεὶς λίαν, παρεφέρθην καὶ ἔκρουον τὰς χεῖρας πλήρης ἐνθουσιασμοῦ.

Ἡ Φλωρίνα, φυσικῷ τῷ λόγῳ προσεπάθησε νὰ μὲ καταπείσῃ, ὅτι ἠπατώμην ἐκ τῆς ὑπαρχούσης καταπληκτικῆς ὁμοιότητος μεταξὺ τῆς δεσποινίδος Μανουέλας καὶ τῆς ὡραίας μου ἀγνώστου, ἀλλὰ οἱ ἰσχυρισμοί της ἀπερρίφθησαν καὶ ἠναγκάσθη νὰ σιωπήσῃ καὶ νὰ ἀναμείνῃ μετὰ κωμικῆς αὐταπαρνήσεως, τὸ πέρας τῆς παραστάσεως, ἅμα τῷ ὁποίῳ μὲ παρέλαβεν ἄκοντα καὶ ἀπῆλθεν ἐσπευσμένως μὴ σταθεῖσα οὔτε ἐπὶ στιγμὴν πρὶν ἢ ἡ πύλη τῆς ἐν τῇ λεωφόρῳ Ρουσδαὲλ κλείσῃ ὄπισθέν μας.

Ἐπί τινας εἰσέτι ἡμέρας ἀπελάμβανον ἀναδρομικῶς τὴν ἀπηγορευμένην μου ἡδονήν, καὶ ὡμίλουν περὶ αὐτῆς πρὸς τὴν Φλωρίναν, ἣν μετέβαινον νὰ εὑρίσκω ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸ μαγειρεῖον.

Ἀλλ' ἡ τροφός μου εἶχε καταστῇ ὅλως ἀκατάληπτος δι' ἐμέ. Αὕτη ἡ πρὸ μικροῦ τόσον φλύαρος, περιεβλήθη ἤδη κατηφῆ σιγὴν καὶ δὲν ἀπεκρίνετο οὔτε λέξιν εἰς τὰς ἀπείρους μου ἐρωτήσεις. Ἐφαίνετο ὡς νὰ τὴν ἔτυπτεν ἡ συνείδησις διά τι ἔγκλημα, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν εἶχεν ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἐνίοτε δὲ τὴν ἤκουον νὰ στενάζῃ καὶ νὰ ἀνακράζῃ κινοῦσα τὴν κεφαλήν. «Ὦ Θεέ μου, Θεέ μου».

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐμέ, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω πρὸς καταισχύνην μου, δὲν μὲ ἐβασάνισε καμμία τύψις. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην, τὸ τερπνὸν ἀφίνει ζωηροτέρας ἐντυπώσεις τοῦ ἐκπληρωθέντος ἢ ἠμεληθέντος καθήκοντος: ἂν δὲ ᾐσθανόμην ἐνίοτε ποιάν τινα δυσαρέσκειαν, τοῦτο συνέβαινεν ὅταν κατώρθουν, καταβασανίζων τὸν κάλλιστον πατέρα μου, νὰ ἀνακαλύψω ὅτι ὑπῆρχε μεταξὺ ἐμοῦ καὶ αὐτοῦ μυστήριόν τι.

* * *

Αἱ ὁρισθεῖσαι ἑβδομάδες διῆλθον, καὶ ἡ προμήτωρ μου ἐπανῆλθεν ἐκ τῶν λουτρῶν καὶ ὁ βίος μου ἀπέβη, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἥσυχος καὶ μονότονος.

Ἑσπέραν τινά, ἀφοῦ ἠγέρθημεν ἐκ τῆς τραπέζης, ἡ Φλωρίνα εἰσῆλθε καὶ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πατέρα μου. Ἀναγινώσκων αὐτὴν ἀπώλεσε τὴν χροιὰν τοῦ προσώπου του, καὶ ἡ χεὶρ του ἤρξατο νὰ τρέμῃ. Ὅταν ἐτελείωσεν, ἔτεινε τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν προμήτορά μου λέγων:

— Ἀναγνώσατε τοῦτο, σᾶς παρακαλῶ, μητέρα μου· ἔχω ἀνάγκην τῆς συμβουλῆς σας.

Ἡ φωνή του ἦτο συγκεκινημένη, ὅπερ ἔκαμε τὴν προμήτορά μου νὰ τὸν θεωρήσῃ δι' ἐταστικοῦ βλέμματος καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἐπιστολὴν χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν. Ὁ πατήρ μου παρετήρει ἀνησύχως τὰς ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἐκδηλουμένας ἐντυπώσεις, ἐφ' ὅσον προὐχώρει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Ἡ χροιὰ τοῦ προσώπου της μετεβλήθη ἀπὸ ὠχρᾶς εἰς πορφυρᾶν, τὰ χείλη της ἤρξαντο νὰ τρέμωσι, ἐπὶ τέλους δὲ ἀφῆκε τὴν ἐπιστολὴν νὰ πέσῃ ἐπὶ τῶν γονάτων της. Τότε ὁ πατήρ μου τῇ εἶπε:

— Τὸ βλέπετε, μῆτέρ μου, ἦτο αὐτοκτονία..... Δὲν δύναμαι νὰ τῇ ἀρνηθῶ τὸ παιδίον, κατὰ τὴν ὑπερτάτην ταύτην στιγμήν.... Δὲν εἶνε ἔτσι μητέρα;

Βραδέως καὶ χωρὶς νὰ τὸν θεωρήσῃ τῷ ἐπέστρεψε τὴν ἐπιστολήν, λέγουσα ἁπλῶς:

— Θέλεις νὰ τὸν ἐνδύσῃ ἡ Φλωρίνα ἀμέσως;

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ πατρός μου ἐνεπλήσθησαν δακρύων. Κλίνας ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τῆς μητρός του, εἶτα δὲ ἀνορθούμενος ζωηρῶς, διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν:

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ καλέσωμεν τὴν Φλωρίναν, εἶπεν ἐσπευσμένως. Ὁ χρόνος ἐπείγει· ὁ Ἐρρῖκος θὰ ἔλθῃ, ὅπως εὑρίσκεται. Ὁ καιρὸς εἶνε αἴθριος καὶ ὡραῖος καὶ δὲν ὑπάρχει βόρβορος.

Ὁ πατήρ μου ἐξῆλθεν, ἐγὼ δὲ τὸν ἠκολούθησα τρέχων κατόπιν του καὶ φωνάζων:

— Ποῦ μὲ πηγαίνεις, πατέρα;

Ἐδίστασεν:

— Ἦλθες μικρέ; εἶπεν, ἀνεξηγήτως πως ταραχθείς. Ἔλθε ταχέως, λάβε τὸν πῖλόν σου καὶ τὸ ἐπανωφόρι σου καὶ ἀκολούθει.

Κατήλθομεν τὴν κλίμακα τρέχοντες, καὶ ἐβαδίζομεν πολὺ ταχέως. Ὁ πατήρ μου ἔβαινε μεγάλοις βήμασι πρὸ ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ μόλις ἠδυνάμην νὰ τὸν ἀκολουθῶ. Δὲν ἐτόλμησα πλέον νὰ τὸν ἐρωτήσω περὶ οὐδενός, καὶ μοι ἐφαίνετο ὡς νὰ εἶχε λησμονήσῃ, ὅτι ἤμην πλησίον του.

Ἡ ἑσπέρα ἐκείνη τοῦ Ἰουνίου ἦτο εὐδία καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα θερμὴ καὶ μυροβόλος. Διέκρινέ τις εἰσέτι διὰ τοῦ ὑποσκίου λυκόφωτος, τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ πράσινον τῶν δένδρων.

Πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἑσπέρας ἐκείνης ἐνετυπώθησαν ἐν τῇ μνήμῃ μου, ὡς αἱ εἰκόνες ἐπὶ χαλκίνης πλακός, ἐκτεθείσης εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὀξέων.

Ἐλυπούμην, διότι ὁ πατήρ μου περιεπάτει τόσον ταχέως. Πόσον εὐχάριστον θὰ ἦτο κατὰ τὴν ὡραίαν ἐκείνην ἑσπέραν, ἐὰν ἐβαίνομεν ἐν ἀνέσει κρατοῦντες τὰς χεῖρας! Ἀλλ' ὁ πατήρ μου, τίς οἶδε, περί τινος ἐσκέπτετο! Ἡ ὠχρὰ ὄψις του συνεστέλλετο ἐνίοτε, ὡσεὶ διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τρομερῶν σκέψεων, μεθ' ὃ ἐστέναζε, προέφερεν ἄγνωστόν τινα ἔκφρασιν, καὶ ἔτρεχε πάντοτε, ὡσεὶ ἐπρόκειτο νὰ προφθάσῃ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ συρμοῦ.

Κατήλθομεν τὴν ὁδὸν Μονσώ, καὶ ἐλάβομεν τὴν πρὸς τὸ προάστειον Ἁγίου Ὀνωρίου διεύθυνσιν, καὶ ἐκεῖθεν διετρέξαμεν τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ Κολοσσαίου. Βαθμηδὸν ὁ πατήρ μου ἐμετρίασε τὸ βῆμά του, ὡσεὶ αἴφνης ἐνεθυμήθη τὴν παρουσίαν μου. Ἐφθάσαμεν πρὸ μεγάλης τινὸς οἰκίας, οὐχὶ μακρὰν τῶν Ἠλυσίων πεδίων, ὧν τὰ δένδρα διέκρινον ἤδη. Ὁ πατήρ μου διηυθύνθη πρὸς τὴν αὐλαίαν θύραν, εἶπεν ὄνομά τι πρὸς τὸν θυρωρόν, ὅπερ δὲν ἤκουσα, καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς κλίμακος. Μείνας μόνος μετ' ἐμοῦ ὑπὸ τὸ φωτίζον μας ἀεριόφως, μὲ ἐθεώρησε περιαλγῶς, καὶ μοὶ εἶπε δι' ἐσβεσμένης φωνῆς:

— Ἄκουσον καλῶς, τέκνον μου· ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν μίαν κυρίαν πολὺ ἀσθενῆ, ἐπειδὴ δ' ἔχω νὰ τῇ ὁμιλήσω, σὺ πρέπει νὰ περιμείνῃς εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον μέχρις οὗ σὲ καλέσω. Ἴσως θελήσῃ νὰ σὲ ἴδῃ ἐπίσης· νὰ σὲ ἀσπασθῇ.... πρίν....

Ἡ φωνή του ἔτρεμε τόσον, ὥστε τὸν ἔβλεπον ἔκπληκτος καὶ ἐτόλμησα νὰ εἴπω:

— Τὴν γνωρίζω ἐγώ, πατέρα; Πῶς τὴν λέγουν;

Οὗτος μοὶ ἔνευσε νὰ σιωπήσω, διότι εἴχομεν ἤδη φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ μας. Ὁ πατήρ μου ἐσήμανεν, ἡ θύρα ἠνεῴχθη ὀλίγον καὶ διὰ τοῦ σχηματισθέντος ἀνοίγματος ἐφάνη τὸ κομβολόγιον μοναχῆς τινος, ἥτις ἰδοῦσα τὸν πατέρα μου ἠνέῳξεν ἐντελῶς τὴν θύραν καὶ χωρὶς νὰ τῷ ἀπευθύνῃ τὴν παραμικρὰν ἐρώτησιν, μᾶς παρε-

κάλεσε νὰ τὴν ἀκολουθήσωμεν, προσθέτουσα:

— Ὁ ἱερεὺς εἶνε παρὰ τῇ ἀσθενεῖ, ἂν ἀγαπᾶτε νὰ περιμείνητε ἐντὸς τῆς αἰθούσης, θὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς εἰδοποιήσῃ, πότε θὰ εἶνε καιρὸς νὰ εἰσέλθητε.

Ταῦτα λέγουσα ἠνέῳξε θύραν τινὰ καί μας ἔνευσε νὰ εἰσέλθωμεν ἐντὸς μικρᾶς αἰθούσης, ἐπεστρωμένης διὰ κιτρίνου συρικοῦ ὑφάσματος, ὅπερ μοὶ ἐφάνη θαυμάσιον. Εἰς τὴν οἰκίαν μας τὰ χρώματα ἦσαν πολὺ ἀμαυρά! Τὰ παραπετάσματα, τὰ ἔπιπλα, τὰ χρώματα τῶν ὑαλίνων ἀγγείων, ἦσαν ἅπαντα βαθέος φαιοῦ χρώματος. Ἀγαθῇ τύχῃ! ἐδῶ τοὐλάχιστον ἠγάπων τὸ εὐνοούμενόν μου χρῶμα, τὸ κίτρινον. Τὰ χρυσώματα τῶν κατόπτρων, τῶν φατνωμάτων καὶ αὐτῶν τῶν θυρῶν, ἐπεδείκνυντο αὐθαδῶς πανταχοῦ, εἰς ἀντίθεσιν τῶν ἁπλῶν μελανῶν ξύλων τῆς ἡμετέρας αἰθούσης. Καὶ οἱ ἐννεαετεῖς ὀφθαλμοί μου ἐθαμβώθησαν εὐφροσύνως. Ἔσχον τὸν καιρὸν νὰ παρατηρήσω πάντα ταῦτα, καθ' ὃν χρόνον ὁ πατήρ μου καθήμενος ἐπὶ ἀνακλίντρου καὶ ἀποκρύπτων τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν, ἐφαίνετο βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του.

Συγκεχυμένοι κρότοι ἐξήρχοντο ἐνίοτε ἐκ τοῦ ἐγγὺς δωματίου, καὶ ἠκούετο ὑποκώφως ἡ φωνὴ τοῦ ἱερέως, ὥςπερ τις σοβαρὰ καὶ ἡδεῖα μελῳδία. Κατόπιν ἐγένετο σιωπὴ βαθεῖα, καὶ ἐνόμισα ὅτι ἤκουον φωνὴν λεπτοτέραν, ὁμιλοῦσαν ἢ προσευχομένην. Ὁ πατήρ μου εἶχεν ἀνεγείρῃ τὴν κεφαλήν, καὶ ἠκροᾶτο, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ἐκ κιτρίνου συρικοῦ παραπετάσματος, τοὺς ἤχους τῆς φωνῆς ταύτης, οἵτινες ἐνίοτε ἔφθανον διακεκριμένως μέχρις ἡμῶν.

— Ἆ, πάτερ μου, ἔλεγεν ἡ φωνὴ· ἔφθασεν ἡ στιγμή. Σπεύσατε διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Ὑψίστου!..

Ὁ πατήρ μου ἠγέρθη ὠχρότατος. Τὸ παραπέτασμα ἀνυψώθη καὶ ἐφάνη ὁ ἱερεύς. Ἦτο ἐκ τῶν γηραιῶν ἐκείνων κληρικῶν, μὲ κεφαλὴν ἁγίου μάρτυρος, ὧν ἡ μακρὰ λευκὴ κόμη περιβάλλει τὸ ὠχρὸν ἐκ τῶν μόχθων πρόσωπόν των, καὶ οἵτινες ἔχουσιν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς των, πλὴν τοῦ ἐκ τῆς πίστεως ἐνθουσιασμοῦ, τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐαγγελικῆς φιλανθρωπίας. Ἐπλησίασε πρὸς τὸν πατέρα μου καί:

— Εἶνε ἀξιοθρήνητος ἡ συμφορὰ αὕτη, εἶπε χαμηλοφώνως. Ὁ ἰατρὸς δὲν δίδει καμμίαν ἐλπίδα· ὡς σᾶς ἔγραφον ἔχει θραύσῃ τὴν σπονδυλικὴν στήλην καὶ πάσχει δεινῶς......Δὲν τῇ ὑπολείπονται, εἰμὴ ὧραί τινες ζωῆς. Οὕτω, καίτοι ἐπανώρθωσε διὰ τῆς μετανοίας τὸ παρελθόν της, ἐνόμισα ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τῇ ἀρνηθῶ τὴ ὑστάτην χάριν, ἣν ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ ἐπὶ γῆς, πρὶν ἡ ἀφεθῇ ὁλοσχερῶς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ. Ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν σας ἐκάλεσα, κύριε. Ἐπιθυμεῖτε νὰ σᾶς ὁδηγήσω παρὰ τῇ πτωχῇ νέᾳ;

Ὁ πατήρ μου μὴ δυνάμενος νὰ λαλήσῃ ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἐποίησε καταφατικὸν νεῦμα, ἀλλὰ πρὶν εἰσέλθῃ, ἐστράφη πρὸς ἐμέ. Ὁ ἱερεὺς ἠκολούθησε τὸ βλέμμα του, καὶ μὲ ἐθεώρησε δι' ἐκφράσεως οἴκτου, ἥτις πολὺ μὲ συνεκίνησε, χωρὶς νὰ γνωρίζω διὰ τί.

— Περίμενε, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, καὶ ἠφανίσθη ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἱερέως.

Διατί ἐχαράχθη εἰς τὴν μνήμην μου ὁλόκληρος ὁ γενομένος διάλογος ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς πασχούσης; Καίτοι δὲν τὸν εἶχον ἐννοήσῃ τότε, τὸν διετήρησα τόσον πιστῶς, ὥστε ἀκόμη σήμερον δύναμαι νὰ τὸν ἐπαναλάβω αὐτολεξεί, ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τὸν ἤκουσα. Φαίνεται, ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν παιδίων εἶνε ὡς αἱ φωτογραφικαὶ πλάκες, ἐφ' ὧν ἀποτυποῦνται πιστῶς ἅπασαι αἱ λεπτομέρειαι τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἀντανακλῶνται ἐπ' αὐτῶν.

Μείνας μόνος, ἐπλησίασα τὸ παραπέτασμα καὶ προσκολλήσας τὸ οὖς ἠκροάσθην.

— Εἴσθε σεῖς! εἶπεν ἡ ἀσθενὴς ἀλλὰ διακεκριμένη φωνὴ τῆς πασχούσης. Σᾶς εὐχαριστῶ, διότι ἤλθετε· αὕτη εἶνε ἡ τελευταία φορά, καθ' ἣν θὰ σᾶς ἐνοχλήσω... Ὑποφέρω πολύ..

— Μανουέλα! ἀνέκραξεν ὁ πατήρ μου διὰ φωνῆς πνιγομένης ὑπὸ τῆς συγκινήσεως.

Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ὀνόματος τούτου, ἐρρίγησα, ἀλλὰ προσήλωσα ἔτι πλέον τὸ οὖς, ἐνῷ ἡ καρδία μου ἔπαλλε καὶ τὰ νεῦρά μου κατέστησάν εὐερέθιστα.

— Ἠθέλησα νὰ σᾶς ἴδω, ἐπανέλαβεν ἡ ὑπὸ τοῦ πατρός μου κληθεῖσα Μανουέλα, διότι ἐπεθύμουν, νὰ σᾶς ἐξηγήσω τὴν διαγωγήν μου..... καὶ νὰ μὴ σᾶς ἀφήσω πολὺ αἰσχρὰν περὶ ἐμοῦ ἀνάμνησιν...

Ἐλάλει βραδέως, ὡσεὶ ἦτο ἐξηντλημένη ὑπὸ τῆς ὀδύνης.

— Ἆ! Μανουέλα, διατί ἀνακαινίζεις τὸ παρελθόν; εἶπεν ὁ πατήρ μου. Οὐδὲν ἐνθυμοῦμαι περὶ σοῦ, ἑνὸς ἔτους ἔρωτος. . . . τοῦ μόνου μου ἔρωτος ἐπὶ γῆς! Ἔρωτος, δι' οὗ διεῖδον μακρόθεν τὴν εὐτυχίαν. Ἀλλ' ἡ κακὴ μοῖρα μᾶς ἐχώρισε....

— Ὄχι! ἀνέκραξεν ἡ Μανουέλα μετά τινος πικρίας, ὄχι ἡ μοῖρα... Ἡ μήτηρ σας... Ναί, γνωρίζω... ἐνομίσατε, ὅτι ἐπράττετε καλῶς... Ἀλλὰ διατί δὲν μοὶ ἀφήσατε τὸ παιδίον; Ἐφοβήθητε, ὅτι θὰ διεφθείρετο πλησίον μου καὶ μὲ κατεπείσατε, ὅτι διὰ τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ὤφειλε νὰ ἀνατραφῇ μακράν μου... Οὕτω δὲ μοὶ ἀπεσπάσατε τὴν συγκατάθεσίν μου! Θεέ μου! Πῶς ἐδυνήθητε ποτὲ νὰ πράξητε τὸ τοιοῦτον;... Δὲν ἐσκέφθητε, ὅτι οὕτω μοὶ ἀφαιρεῖτε τὸ τελευταῖον στήριγμα τῆς ἀρετῆς; Ὅτι θὰ μοὶ ἐχρησίμευεν ἡ παιδική του χεὶρ ἵνα μὲ συγκρατῇ, καὶ ὅτι ἄνευ αὐτοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ ἡττηθῶ καὶ νὰ πέσω ἐντὸς τῆς ἀβύσσου; Διατί λοιπὸν μοὶ ἀφηρέσατε τὸν Μανουελίτα μου;... Καὶ εἴχετε τὴν σκληρότητα νὰ μοὶ εἴπητε, ὅτι ἀπέθανεν! Ἀλλ' ἀπὸ τί λοιπὸν εἴσθε πεπλασμένος; Ἆ! ἔπταισα, ἀναμφιβόλως· διότι παρεδόθην, διότι ἐπώλησα ἐμαυτὴν πρὸς τὸν πλειοδοτήσαντα! Ἀλλ' ἂν ἐγνωρίζετε πόσον ὑπέφερα!

Καὶ ἔκλαιε σπαραξικαρδίως.

Ὁ πατήρ μου τότε εἶπε διὰ φωνῆς μόλις ἀκουομένης:

— Μανουέλα, σοὶ ὁρκίζομαι κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν, ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω ἄλλως καὶ ἡ καρδία μου ὑπέφερεν ὅσον καὶ ἡ ἰδική σου... Ἀπεχωρίσθημεν... Ἐνθυμεῖσαι διατί; Καὶ ὅμως ἱκέτευσα τὴν μητέρα μου, τὴν ἐξώρκισα νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὸν γάμον μας, ἀλλ' αὕτη ὑπῆρξεν ἀμετάπειστος· ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ ηὐτοκτόνει, ἐὰν ἐγίνετο ὁ γάμος οὗτος καὶ ἦτο ἀποφασισμένη νὰ αὐτοκτονήσῃ... Δίκαιε θεέ! Τὸ γνωρίζω καλῶς ἐγώ, ὅστις μόλις ἠδυνήθην νὰ τὴν ἐμποδίσω ἡμέραν τινὰ ἀπὸ τοῦ νὰ κατακρημνισθῇ ἀπὸ τοῦ παραθύρου!... Σὲ ἐρωτῶ: Μανουέλα, ἔπρεπε νὰ ἀφήσω τὴν μητέρα μου νὰ φονευθῇ;

— Θεέ μου! Θεέ μου! ὠλόλυζεν ἡ Μανουέλα.

— Ἐν τούτοις, ἐξηκολούθησεν ὁ πατήρ μου, μᾶς ἐπέτρεψε νὰ τρέφωμεν μικράν τινα ἐλπίδα. Ἂν μᾶς ἀφίνατε νὰ ἀναθρέψωμεν τὸ παιδίον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μου, χωρὶς νὰ ζητήσητε νὰ τὸ ἀνακτήσητε, ἂν ἐκ μέρους σας ἀπεφασίζετε νὰ ἐγκαταλείψητε τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀκροβάτιδος, ἵνα ζήσητε σωφρόνως καὶ ἐντίμως, μετερχομένη ἕτερόν τι ἐπάγγελμα, ἡ μήτηρ μου ἐπεφυλάσσετο νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασίν της. Ἤθελε νὰ μᾶς ὑποβάλῃ ὑπὸ δοκιμασίαν ἐπὶ δύο ἔτη· καὶ εἴμεθα νεώτατοι καὶ οἱ δύο, καὶ σᾶς ἠγάπων ἐμμανῶς, ἵνα δυνηθῶ νὰ ὑποστῶ τὴν δοκιμασίαν ταύτην καὶ νὰ περιμένω. Παρεδέχθητε τοὺς ὅρους τῆς μητρός μου, Μανουέλα, προσέθηκεν ὁ δυστυχὴς πατήρ μου διὰ τρεμούσης φωνῆς, ἀλλά,...

— Ἀλλά, ἀνέκραξεν ἡ Μανουέλα δι' ἁπάσης της τῆς δυνάμεως, μοὶ ἦτο ἀδύνατον τοῦτο, διότι ἠγάπων τὸ ἐπάγγελμά μου. Συνεδεόμην μετ' αὐτοῦ δι' αὐτῶν τῶν δεσμῶν τῆς ὑπάρξεώς μου, καὶ θὰ ἐθυσίαζον καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν μου ὑπὲρ τοῦ ἐπαγγέλματός μου, ὡς τὸ ἔπραξα ἤδη!.. Ἔπρεπε δὲ νὰ κατανοήσητε, ὅτι ὁ βίος, ὃν χάριν δοκιμασίας μοὶ προετείνατε, αὐτὸς ὁ ἤρεμος καὶ οἰκιακὸς βίος θὰ μοὶ ἦτο ἀνυπόφορος.

Διακοπεῖσα ἐπὶ στιγμὴν ἵν' ἀναπνεύσῃ, ἐξηκολούθησε πλήρης πικρίας:

— Διατί νὰ μὴ τὸ ἐννοήσητε; Διατί νὰ μοὶ στερήσητε τὸ παιδίον; Ἐὰν εἶχον αὐτὸν τὸν προστάτην ἄγγελον παρ' ἐμοί, θὰ μοὶ ἤρχετό ποτε κατὰ νοῦν νὰ ἁμαρτήσω; Ὄχι βεβαίως, ἀλλὰ θὰ ἐξήσκουν ἐντίμως τὸ ἐπάγγελμά μου, ἵνα κερδίζω τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα καὶ δι' ἐμὲ καὶ δι' αὐτό... Ἀλλὰ δὲν ἠθελήσατε νὰ μὲ ἐμπιστευθῆτε, ἡ δὲ σκληρότης σας μὲ κατέστρεψεν...

— Μανουέλα! λυπήσου με! διέκοψεν ὁ πατήρ μου.

Ἀλλ' αὕτη ἐξηκολούθησεν ἀσθμαίνουσα:

— Σᾶς ἔγραψα παρακαλοῦσα ἡμᾶς νὰ μὲ ἀφήσητε νὰ ἐπανίδω τὸ παιδίον, ἀλλ' οὔτε κἂν μοὶ ἀπηντήσατε! Μόνη ἡ Φλωρίνα μὲ ἐλυπήθη καὶ μοὶ τὸ ἔφερε κρυφίως ἡμέραν τινά.... Ἦτο τότε δύο ἐτῶν. Ἀλλ' ἔκτοτε ποτὲ πλέον. Θὰ ἐνόμιζέ τις, ὅτι τὰ φιλήματά μου καὶ ἡ ὅρασίς μου ἔμελλον νὰ τὸ διαφθείρωσι. Τότε γνωρίζετε τί συνέβη; Ἡ σκληρότης σας ἔσχε τὰ ἀποτελέσματά της καὶ τὸ κύπελλον τῶν δυστυχιῶν μου ὑπερεξεχείλισε... καὶ ἐξεμάνην. Ἤκουσα τὴν νεότητα νὰ κραυγάζῃ ἐν ἐμοί! Καὶ ἠθέλησα νὰ ζήσω, καὶ ἔζησα, ναί, τὸ λέγω, ἔζησα ὅπως μοὶ εἴχετε ἀπαγορεύσῃ. Ἀνέλαβον τὸ ἐπάγγελμά μου καὶ μετ' αὐτοῦ μοὶ ἐπανῆλθον οἱ πειρασμοί, εἰς οὓς δὲν θὰ ὑπέκυπτον βεβαίως, ἐὰν δὲν μ' ἐγκατελίπετε. Ἤδη ὑπέκυψα εἰς τὸν πειρασμὸν ὡς μαινομένη, ὡς παράφρων, ὡς λυσσῶσα. Ἐφ' ὅσον δὲ κατέπιπτον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπόθουν νὰ κατέλθω, μεθύουσα ἐξ ἡδονῆς ἐν τῷ βορβόρῳ, ἐν ᾧ μ' ἐγκατελείψατε νὰ κυλίωμαι... «Αὐτὸς πταίει, ἐσκεπτόμην, καὶ ὄχι ἐγώ»!

Καὶ μετὰ τὰς λέξεις ταύτας, διεκόπη καὶ πάλιν καταπονηθεῖσα.

Ἡ σκηνὴ αὕτη μὲ συνεκίνησε τόσον, ὥστε ᾐσθανόμην φοβερὰν ψυχικὴν ὀδύνην.

Οἴμοι! τὸ κάλυμμα εἶχεν αἴφνης ἀφαιρεθῇ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ ἔβλεπον τὴν σκληρὰν πραγματικότητα, ἣν ἠγνόουν μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν θεωριῶν εἶπε:

Ἡ ὀδύνη εἶνε καρπός. Καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπει νὰ αὐξάνῃ ἐπὶ τῶν λεπτῶν κλάδων, οἵτινες ἀδυνατοῦσι νὰ τὴν ἐγείρωσι.

Φεῦ! δὲν γνωρίζω, ἂν τοῦτο εἶνε ἀληθές· ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ὁ καρπὸς ὡριμάζει, ἐνίοτε δὲ καὶ γηράσκει προώρως. Ἡ τρομερὰ αὕτη νὺξ ἐξήγειρεν ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀληθῆ ἐπανάστασιν, καὶ ἐξ εὐθύμου, ἀφρόντιδος παιδίου, ἔγεινα μελαγχολικός, ὀνειροπόλος, ἀνήσυχος, νομίζων τὸν βίον ἄδικον, ἀκατάληπτον, σκληρόν...

Εἰς τὰς πρώτας λέξεις τῆς Μανουέλας, εἶχον προαισθανθῆ, ἀσυνειδήτως πως, τὴν σκληρὰν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ τὰ ὀνόματα τῆς Μανουέλας, τῆς Φλωρίνης, τῆς προμήτορός μου, ἐχρησίμευσαν, ὅπως μὲ διαφωτίσωσι τελειότερον, καὶ ἤδη ἐγνώριζον τίς ἦτο ἡ γυνή, ἥτις εἰς δύο βημάτων ἀπόστασιν ἀπ' ἐμοῦ ἔπνεε τὰ λοίσθια, ὀδυρομένη ἐπὶ τῆς κλίνης της, ἐκ ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ὀδύνης.

Ἓν παραπέτασμα μόνον μᾶς ἐχώριζε: καὶ δὲν εἶχον παρὰ νὰ τὸ ἀνεγείρω, νὰ κάμω δύο βήματα καὶ νὰ εὑρεθῶ πλησίον της. Διατί κατὰ τὴν ὑπερτάτην ταύτην στιγμὴν ᾐσθάνθην αἴφνης, ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω τοῦτο; Ἐνόμιζον, ὅτι ἔμελλον νὰ λιποθυμήσω. Γρυπωμένος ἐπὶ τῶν πτυχῶν τοῦ βαρέος παραπετάσματος, προσήλουν βλοσυρῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ἀπέναντί μου ὑελωτοῦ, ὅπερ ἐδείκνυε τὴν εἰκόνα μου τόσον ὠχράν, τόσον τεταραγμένην, ὥστε τὸ πρόσωπόν μου μοὶ ἐνεποίει ἐντύπωσιν νεκροκεφαλῆς. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην στεναγμοὶ ἠκούσθησαν ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ, ὅπου πᾶσα ὁμιλία εἶχε διακοπῆ πρό τινος. Ἠκούοντο ταχέα βήματα· ὁμοῦ δὲ μετὰ τῶν ὀδυρμῶν τῆς πασχούσης ἠκούοντο οἱ λυγμοὶ τοῦ πατρός μου. Μὴ δυνάμενος πλέον νὰ κρατηθῶ, ἀνήγειρα τὸ παραπέτασμα καὶ εἰσῆλθον.

Ἐν τῷ μόλις φωτιζομένῳ δωματίῳ, τῷ πλήρει ὀσμῆς φανικοῦ ὀξέος, διέκρινα ἀμυδρῶς πως τὸν πατέρα μου, γονυπετοῦντα παρὰ τὴν κλίνην τῆς ἀσθενοῦς. Ἡ κλίνη ἦτο μεγάλη ἐκ μελανοῦ ξύλου, καὶ κεκοσμημένη δι' ἐπιχρύσων ὑφασμάτων· ἡ θέα της μοὶ ἐνεποίησεν ἀκριβῶς τὴν ἐντύπωσιν νεκρικοῦ φορείου. Ἐν μέσῳ τῶν τριχάπτων καὶ τῶν παραπετασμάτων, ἔκειτο ἡ Μανουέλα, μὲ τὸ πρόσωπον πελιδνόν, παραμεμορφωμένον ὑπὸ τῆς ὀδύνης, καὶ μὴ διατηροῦν πλέον οὐδένα ἐκ τῶν χαρακτήρων του, πλὴν τῶν μεγάλων μελανῶν ὀφθαλμῶν.

Ἡ δυστυχής, ἰδοῦσα με εἰσερχόμενον, ἐμειδίασε καὶ προσεπάθησε νὰ μοὶ τείνῃ τὴν χεῖρα:

— Μανουελίτο . . . εἶπε, δι' ἀσθενεστάτης φωνῆς.

Τότε ἀγωνιῶν καὶ σχεδὸν λιπόθυμος, ἔπεσα ἐπὶ τοῦ στήθους της.

— Μητέρα! ἐκραύγασα ἰλιγγιῶν. Μέλαν νέφος διῆλθε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ ἔπεσα, ἀπολέσας τὰς αἰσθήσεις.

(Μεταφρ. Α. Ἀμπάτη)

ALBERT BRATEL

Ἡ κατωτέρω διήγησις εὑρέθη ἐν χειρογράφῳ μεταξὺ ἄλλων ἱστορικῶν ἐγγράφων. Τοῦρκος πρεσβευτής, γράφων τὰς ἐντυπώσεις του κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, δὲν εἶνε σύνηθες πρᾶγμα. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐντυπώσεις του εἶνε τόσον περίεργοι, τόσον παραδόξως διατυποῦνται, ὥστε θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ ρωμαντικὴ ἐκείνη τοῦ 1720 Γαλλία, ἡ τοσάκις ὑμνηθεῖσα καὶ περιγραφεῖσα ὑπὸ τῶν μυθιστοριογράφων, ἂν αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐμαρτύρει αὐτὸ ρητῶς καὶ δι' ἀποδείξεων. Ἰδίᾳ αἱ περιγραφαὶ τῶν τελετῶν, τῆς Αὐλῆς, τῶν Βερσαλλιῶν, τῆς Ὄπερας εἶνε ἀπαράμιλλοι. Τὴν γλῶσσαν δὲ τῆς μεταφράσεως οὐδ' ἐσκέφθημεν νὰ μεταβάλωμεν κατὰ κεραίαν. Ἡ ἀναλογία αὐτῆς πρὸς τὰ ἐκφραζόμενα διανοήματα εὑρίσκεται ἐν τῇ τελειότητι. Τῶν δὲ ἀκατανοήτων ἡ ἔννοια.... ἀφίεται εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἀναγνώστου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΦΡΑΝΤΣΑΣ

τὴν ὁποίαν ἔκαμεν

Ο ΓΙΡΜΙΣΕΚΙΖ ΤΣΕΛΕΜΠΗΣ ΜΕΧΜΕΤ ΕΦΕΝΤΗΣ

σταλεὶς ἐκεῖσε ἐλτζῆς, ἤτοι πρέσβυς

κατὰ τὸ αρλβ' ἔτος (ταρίχι τουρκικόν), βασιλεύοντος τοῦ Σουλτὰν Ἀχμέτη, τοῦ τε Ἰμπραῒμ πασᾶ Βεζύρη ἐπιτροπεύοντος· καὶ τελειώνοντας τὴν ὑπηρεσίαν του, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπῆγεν, ἐγύρισεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν διηγούμενος εἰς τὴν Πόρταν τὴν παροῦσαν διήγησιν.

(Ἐξ ἀνεκδότου τουρκικοῦ πρωτοτύπου)

Ἄφιξις εἰς Γαλλίαν.—Ὑποδοχαί.—Κάθαρσις.

Ἐμβαίνοντας εἰς τὸ Γαλοῦνι[1] τὸ πραγματευτάδικον Φραντζέζικον τῇ 4ῃ τοῦ Ζιλχιτζέ,[2] κατὰ τὸ 1132 ἔτος, καὶ κινοῦντες ἐφθάσαμεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Λαζαρέτου[3] ρίπτοντες 11 τόπια[4] εἰς χαιρετισμόν· καὶ μᾶς ἀπεκρίθησαν μετὰ χαρᾶς ἀπὸ τοὺς τριγυρινοὺς Πύργους μὲ ρίψιμον ἕως τριακοσίων τοπίων· καὶ εὐθὺς ἦλθεν ἕνας καπετάνος μὲ τὴν φελοῦκαν ἐκ μέρους τοῦ ἐκεῖ καπετάνου καὶ μᾶς ἐχαιρέτησεν τό, *καλῶς ἤλθετε*, καὶ πῶς ἐπεράσατε, καὶ ὅτι εἶνε καμπόσαις ἡμέραις ὁποῦ σᾶς ἐπροσμέναμεν· αὐτὰ μᾶς εἶπε, δείχνωντας ὅτι ἐχάρησαν τὸν ἐρχομόν μας· δὲν ἐμβῆκεν ὅμως εἰς τὸ Γαλοῦνι μας, ἀλλ' ἐστάθη μέσα εἰς τὴν φελοῦκαν πλησίον τοῦ Γαλουνίου καὶ ἀπ' ἐκεῖ μᾶς ἐσυντύχαινε:

Ἐπειδὴ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ὅταν εἶνε

1 Γαλοῦνι, εἶδος πλοίου.
2 Ζιλχιτζέ, Τουρκικὸς μήν.
3 Λαζαρέτον, Λοιμοκαθαρτήριον.
4 Πυροβολισμούς.

ἀρρωστιά, καὶ τυχῃ καὶ ἔλθουν ἀπὸ ἄλλους τόπους ἄνθρωποι, δὲν τοὺς συναναστρέφονται μερικὸν καιρόν, ἀλλὰ μακρόθεν ἀνταμώνονται, καὶ συνομιλοῦν χωρὶς νὰ πλησιάσουν· καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐπήγαμεν ἡμεῖς, ἦτον εἰς τὴν Μαρσίλιαν πολλὴ ἀρωστιά, καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Πουρουβάντζε[1].

Καὶ ὄντας ἡ πόλις καὶ χώρα αὐτὴ τὸ Τολόν, ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν ἐφοβοῦντο νὰ μὴ δοθῇ καὶ ἐκεῖ· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπλησίαζαν εἰς τοὺς ἐρχομένους ἔξωθεν, ἕως νὰ περάσουν 30 ἢ καὶ 40 ἡμέραις, τὸ ὁποῖον καὶ τὸ ὀνομάζουν *λαζαρέτο γράνδε*· ὅθεν καὶ δὲν ἀναβαίνουν καὶ εἰς τὸ Γαλοῦνι, ἔχοντες αὐτὸ τὸ συμπάθειον.

Κοντὰ δὲ τὸ βράδυ μᾶς ἔστειλαν διάφορα πωρικά, καὶ ζαχαρωτά, καὶ σαλατικά, καὶ ψωμί, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ ἔφεραν εὐθὺς ἔφυγαν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον τὸ Σάββατον ὁ ἐπίτροπος τῆς ἀρμάδας ἀγιουτάντες[2] λεγόμενος, καὶ ἄλλοι προεστοὶ ἐμβαίνοντας εἰς βάρκαν ἦλθαν καὶ ἐστάθησαν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Γαλουνίου μας, καὶ χαιρετῶντας μας διὰ τὸν ἐρχομόν μας, εἶπαν τὴν αἰτίαν ὁποῦ φυλάττονται καὶ μᾶς ἐζήτησαν συγχώρησιν ὁποῦ τὴν Παρασκευὴν μὲ τὸ νὰ ἦτο φουρτοῦνα δὲν ἦλθον εἰς προϋπάντησίν μας· λέγοντες καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὴν ἄκραν τῆς πόλεως εἰς τὸν μπακτζὲ[1] τοῦ ρηγός[2] ἡτοιμάσθη τόπος δι' ἡμᾶς, καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς ἀγιουτάντες διωρίσθη μιχιμάνδρης[3] ἐδικός μας δι' ὅλα τὰ χρειαζόμενά μας· ἔπειτα πηγαίνοντας μᾶς ἔστειλε τὸ ἐδικόν του χρυσὸν πλεύσιμον[4] καὶ τὴν ὥραν τοῦ κενδίου[5] ἐμβήκαμεν εἰς αὐτό, καὶ ἐκινήσαμεν κατὰ τὴν πόλιν.

Καὶ ἐβγαίνοντες ἡμεῖς εἰς τὴν σκάλαν, ἐστάθησαν ὅλοι οἱ καπετανέοι εἰς δύο ἀράδαις διὰ προϋπάντησίν μας, καὶ μᾶς ἐχαι-

1 Πουρουβάντζε. Προβηγκία.
2 ἀγιουτάντες=ὑπασπιστής.

1 Μπακτζὲ=κῆπος.
2 Ρηγός=βασιλέως.
3 Μιχιμάνδρης=ἀκόλουθος, ὑπασπιστής.
4 Πλεύσιμον=μεταφορικὸν ἀκάτιον.
5 Κενδί=μετὰ μεσημβρίαν, κυρίως ὅμως περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.

ρέτησαν μετὰ χαρᾶς δίδοντές μας γνωριμίαν· καὶ ὄντας δύο ἄτια ἕτοιμα, ἐκαβαλλικεύσαμεν εἰς τὸ ἕνα ἐγὼ ὁ ταπεινός, καὶ εἰς τὸ ἄλλο ὁ υἱός μου, καὶ μὲ τοὺς τσαουσάδες μας[1] ἐπήγαμεν εἰς τὸν μπακτζέν· εἰς δὲ τὸν δρόμον ἐστέκοντο ἀπὸ τὰ δύο μέρη στρατεύματα μὲ τὰ ἅρματα διὰ χαιρετισμόν, ὄντες κάμποσαις χιλιάδες ἄνθρωποι, ἕως τὸν μπακτζέν, καὶ εἰς κάμποσα μέρη ἐλαλοῦσαν διάφορα ὄργανα, καὶ φθάνοντας εἰς τὸν μτακτζέν, ἔρριψαν πάλιν πολλὰ τόπια.

Καὶ ἐπάνω εἰς τὸ σαχνί[2] τῆς σκάλας τοῦ σεραγίου μᾶς ἐδέχθη ὁ ἀγιουτάντες, στεκόμενος ὅμως ὀλίγον μακράν, καὶ πηγαίνοντες ἡμεῖς εἰς τὸν διωρισμένον τόπον, ἀπῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σεράγιόν του.

Ἀναχώρησις εἰς Παρισίους — Σέτ, Μομπελιέ.

Καὶ τὴν δεύτερην ἡμέραν συνομιλοῦντες διὰ τὸν παγαιμόν μας εἰς τὸ Παρίσι, εὑρέθη εὔλογον, νὰ ὑπάγωμεν διὰ θαλάσσης, καὶ μᾶς ἡτοίμασαν ἑπτὰ ταρτάναις[3], ὁποὺ ὁ νομάζονται σαΐτις· καὶ κατασκεύασαν εἰς τὸ πλεύσιμον, ὁποὺ ἦτον διὰ νὰ ἐμβωμεν ἡμεῖς, ἕναν ὀντᾶ χρυσωμένον, καὶ στολισμένον πολλὰ εὐμορφα, διορίζοντες κοντά μας καὶ ἕνα ἄξιον καπετάνον.

Καὶ τῇ δεκάτῃ Σεφερίου[4], ἡμέρᾳ τρίτῃ ἐμβήκαμεν εἰς τὰ καράβια καὶ ἐκαθήσαμεν· τῇ δὲ ἑπαύριον τὸ βράδυ, ὄντας ὁ καιρὸς καλός, ἀνοίξαμεν τὰ ἅρμενα, πέμπτη ξημέρωμα, καὶ ἐκινήσαμεν εἰς τὸν δρόμον μας, καὶ μετὰ τὸ μεσημέρι ἀράξαμεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Κάστρου, ὁποὺ ὀνομάζεται Μπούκα, καὶ μὲ τὸ νὰ ἤλλαξεν ὁ καιρὸς ἐκάμαμεν ἐκεῖ τέσσαρας ἡμέρας· καὶ τὴν νύκτα τῆς δευτέρας, ἐπειδὴ ἐγύρισεν ὁ καιρός, ἀνοίξαμεν τὰ ἅρμενα καὶ ἐκινήσαμεν καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τὸ *κεντὶ* ἐμβήκαμεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Σέτε Κάστρου.

Καὶ εὐθὺς ἦλθεν ὁ ἀγιουτάντες τοῦ Κάστρου τούτου κοντὰ εἰς τὸ καράβι μας, καὶ χαιρετῶντας μας διὰ τὸν *ἐρχομόν μας*, εἶπε.

— Τὸ σεράγιον διὰ τὸ κονάκι σας εἶνε ἕτοιμον, ἀπόψε ἀναπαύσθε εἰς τὸ σεράγιον, καὶ ἑτοιμάζομεν καὶ ἡμεῖς τὰ καράβια, καὶ τὸ πουρνὸν ὁρίζετε εἰς τὸν ποθούμενον δρόμον σας.

Ὁ ἑτοιμασμένος ὅμως τόπος εἶνε τρεῖς ὥραις μακρὰν ἀπὸ τὴν πόλιν ὁποὺ ὀνομάζεται Μομπελὶρ εἰς ἕνα μικρὸν νησὶ εἰς μίαν παλαιὰν ἐκκλησίαν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ διὰ ξηρᾶς δρόμον, ἐκινήσαμεν τὸ πουρνὸν μὲ ἕνα πλεύσιμον, καὶ τὸ κενδὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κονάκι μας, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς τόπον ξεχωριστόν, ὁποὺ δὲν εἰμποροῦσε νὰ ἀπεράσῃ ἕνας καὶ ἄλλος νὰ μᾶς συναναστραφῇ, καὶ ηὗραν εὔλογον νὰ μᾶς κονεύσουν ἐκεῖ, διὰ νὰ τελειώσωμεν τὸ λαζαρέτο γράνδε· ἡμεῖς δὲ μὲ τὸ νὰ ἔτυχε καὶ ἤλθομεν ἔξαφνα, καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ γυρίσωμεν, συλλογιζομενοι πολλὰ καὶ διάφορα δὲν κύραμεν ἄλλον τρόπον θεραπείας, παρὰ τὴν ὑπομονήν, μὴν ἠμποροῦντες νὰ κάμωμεν ἄλλην καμμίαν κυβέρνησιν, καὶ ἐτραβήξαμεν ἐξ ἀνάγκης τὴν μεγαλωτάτην ἐκείνην στενοχωρίαν ἡμέρας 40.

Προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

Καὶ ἀφ' οὗ ἐτελειώσαμεν τὸ λαζαρέτον, ἀκόμη ὁ Μπεγιζαδὲς ὁποὺ διωρίσθη δι' ἡμᾶς δὲν ἦλθε κοντά μας, μόνον μᾶς ἐμήνυσεν ἔτζι :

— Ὁ Βασιλεύς μας χαιρετᾷ τὴν εὐγενία σου, καὶ διώρισεν ἐμένα εἰς τὴν δούλευσιν τῆς εὐγενίας σου, καὶ ἂν θέλει ὁ Θεὸς αὔριον κιᾷ ἡ εὐγενεία σου μὲ τὸ καράβι, καὶ θέλεις γευθῇ τὸ γεῦμα εἰς τὸ Κάστρον τῆς Κοροντίνας, διότι ἡτοιμάσθη ξεχωριστὸς τόπος, καὶ ἐκεῖ ἀνταμώνομεν καὶ ἡμεῖς τὴν εὐγενία σου· μόνον παρακαλοῦμεν, ὅσοι ἔρχονται μὲ κομπλιμέντα ἐκ μέρους τοῦ Βασιλέως μας πρὸς τὴν εὐγενία σου νὰ ἔχουν τὴν πρέπουσαν τιμὴν παρὰ τῆς εὐγενίας σου κατὰ τὴν συνήθειαν.

Καὶ ἀπεκρίθημεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι ἔτζι θέλομεν κάμει.

Καὶ τὸ πουρνὸν ὁποὺ ἦτον ἡ κζ' τοῦ ρεμπιὲλ ἐβδελ[1], ἡμέρα σάββατον ἐμβαίνοντας εἰς τὸ καράβι ἐκινήσαμεν, καὶ ἀράζοντες εἰς τὸν διωρισμένον τόπον, ηὑράμεν καρέταν[2] ἑτοίμην, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπήγαμεν εἰς τὸ διωρισμένον κονάκι· καὶ μετ' ὀλίγον ἦλθε ὁ Μπεγιζαδὲς στολισμένος, τὸν ὁποῖον ἑτιμήσαμεν ἡμεῖς κατὰ τὸ πρέπον, καὶ ἐκαθήσαμεν εἰς τὰ σκαμνία ἀντίκρυ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ἀνοίγοντας ὁ Μπεγιζαδὲς συνομιλίαν μᾶς εἶπεν.

— Ὁ γαληνότατος βασιλεὺς ἡμῶν μανθάνοντας τὸν ἐρχομὸν τῆς ἐνδοξότητός σου εἰς τὸν τόπον του, ἔλαβεν χαρὰν μεγάλην, καὶ ὄντας ἐγὼ ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς δούλους τῆς γαληνότητός του, μὲ ἐδιώρισεν εἰς τὴν ἐνδοξότητά σου καὶ μὲ ἐκίνησεν εἰς ὑπάντησίν σου τριάκοντα κονακίων δρόμον ἔμπρός, διὰ νὰ σᾶς χαιρετήσω ἐκ μέρους του, τὸ *καλῶς ὁρίσετε* αὐτὸ τὸ κίνημά σας, πῶς θέλει δώσῃ καὶ εἰς τὰ δύο Δεβλέτια μεγάλην ἐπιβεβαίωσιν καὶ στερέωσιν τῆς ἀναμεταξύ τους παλαιᾶς φιλίας καὶ ἀγάπης, εἶνε γνωστὸν καὶ βέβαιον, ἐπειδὴ καὶ φαίνεται πῶς διὰ τοῦτο ἐκλεξαν καὶ ἔστειλαν ὡσὰν τὴν ἐνδοξότητά σου ἄρχοντα. Ὅθεν θέλω πασχίσῃ δι' ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας μου νὰ σᾶς δουλεύσω ὅσον ἠμπορέσω, καὶ ἂν θέλῃ ὁ θεὸς θέλεις τὸ γνωρίσῃ καὶ ἡ ἐνδοξότης σου.

Καὶ ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τοὺς λόγους του ἐστρώθη τράπεζα μὲ διάφορα ζαχαρωτά, καὶ τρώγοντες ὀλίγον τι ἦλθαν ὅλοι οἱ κόνσολοι καὶ προεστοὶ τοῦ τόπου μὲ διάφορα πωρικὰ χεδιγέδες[3] νὰ μᾶς χαιρετήσουν διὰ τὸν καλόν μας ἐρχομόν.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἐμβαίνοντες εἰς τὰ καράβια, ἤλθαμεν πάλιν εἰς τὸ Κάστρον Σέτε, καὶ ἐβγαίνοντες ἐκεῖ ἦτο μία καλὴ καρέτα, ὁποὺ τὴν εἶχε στείλη ὁ Δουρούη Δουρκόλμπορ μον μπιλέρδι, καὶ ἐμβαίνοντες εἰς αὐτήν, ἔρριψαν ὅλα τὰ κομμάτια ὁποὺ εἶχε τὸ Κάστρο, δείχνοντες μεγάλαις χαραῖς· τὸ δὲ στράτευμά τους μὲ ὅλους τοὺς καπετανέους, καὶ μὲ διάφορα ὄργανα ἦτο ἀραδιασμένον ἕως τὸ κονάκι μας, καὶ πηγαίνοντες ἐθεωρούσαμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ τόσον πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, μάλιστα τῶν γυναικῶν, ὁποὺ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὸ περιγράψῃ τις.

Καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸ κονάκι μας, τὸ ὁποῖον σεράγιον ἦτο κερχανὲς[1] τῆς ζάχαρης, καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ εἶχαν ἐξοδεύση πολλὰς ἑκατοστὰς πουγγίων ἄσπρων[2].

Ἔπειτα ἦλθαν οἱ προεστοί, καὶ ἄρχοντες καὶ μᾶς ἐχαιρέτησαν διὰ τὸν ἐρχομόν μας, δείχνοντες μεγάλην χαράν, καὶ μετ' ὀλίγον ἄρχισαν νὰ ἔρχωνται αἱ γυναῖκες ἀπὸ 10 καὶ 15, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔπαυσαν ἕως τῆς πέμπτης ὥρας τῆς νυκτός· διότι καὶ ἀπὸ τὰ τριγυρικὰ μέρη, μάλιστα ἀπὸ τὸ Μονπελὶρ ἔτρεξαν ὡσὰν κοπάδια γυναῖκες, καὶ ἐμαζώχθησαν διὰ νὰ μᾶς ἰδοῦν, ἐπειδὴ καὶ αἱ γυναῖκες τῆς Φράντζας, μὲ τὸ νὰ ἔχουν νικημένους τοὺς ἄνδρας, ἔχουν τὴν τιμὴν καὶ κάθε ἄδειαν νὰ κάμνουν ὅ,τι θέλουν καὶ πηγαίνουν ὅπου θέλουν.

Ταξείδιον εἰς Παρισίους. — Διὰ τοῦ ποταμοῦ. — Περιγραφαί.

Τὸ δὲ πουρνὸν ἐμβαίνοντας εἰς πλοῖον ἐκινήσαμεν μὲ τὸ Κανάλι,[3] τὸ ὁποῖον Κανάλι εἶνε ἀπὸ τὰ νερὰ τῶν μερῶν ἐκείνων, μαζωμένα ὡσὰν ἕνα ποτάμι ἐπειδή, εἰς τὴν ἀρχήν, διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ ταξείδι τους, ἢ εἰς τὸ Παρίσι, ἦτον ἀνάγκη ἢ μὲ πολλοὺς κόπους καὶ μακρυνὸν διάστημα νὰ πηγαίνουν διὰ θαλάσσης, ἢ μὲ πολλὰ ἔξοδα καὶ βαρυτάτην κακοπάθειαν νὰ πηγαίνουν διὰ ξηρᾶς· αὐτὸ δὲ τὸ Κανάλι καὶ ὁ δρόμος του εἶνε εὔκολος καὶ εἰς τοὺς πραγματευτὰς πολλὰ ὠφέλιμος, ὡσὰν ὁποῦ εἶνε τὸ διάστημα σύντομον καὶ τὸ ταξείδι εὔκολον.

Καὶ ὄντας ὁ τόπος τους πολυάνθρωπος, ἐσυλλογίσθησαν, ὅτι θέλει ἔχη πολὺ διάφορον τὸ βασίλειόν τους ἀπὸ τὸ κουμέρκι καὶ μπάτζι, καὶ ἐξοδιάζοντες κάμποσαις χιλιάδες πουγγία ἄσπρα, ἔκαμαν αὐτὸ τὸ ποτάμι καὶ τώρα ἀπὸ τὴν ἄσπρην θάλασσαν μὲ ἕνα καράβι ἀναμεταξὺ ἀπὸ πόλεις καὶ χώρας, χωρὶς νὰ πατήσῃς εἰς τὴν ξηράν, πηγαίνεις καὶ εὑρίσκεις τὸ Μπάχρι μουχίτ λεγόμενον, ἤτοι τὸν ὠκεανόν.

Καὶ ἔγεινε τοῦτο τὸ Κανάλι καλλίτερον ἀπὸ ὅτι ἐσυλλογίζοντο, ἐξωδεύθη ὅμως πολὺς βίος, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὴν χρῆσι πολλὰ κτίρια οἰκοδομήθησαν εἰς αὐτὸ τὸ ποτάμι, διότι εἰς τὸ στόμα τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ἕως τὸ Μοντενερούζ, ὁποὺ εἶνε 120 πήχεις διάστημα, εἶνε ὑψηλότερον τὸ νερὸν καὶ ὄντας τῶν ἀδυνάτων νὰ ἔβγῃ καράβι ἐναντίον εἰς τὸ ὕψος τοῦ νεροῦ, ἔκαμαν μὲ μεγάλην τέχνην εἰς ἐκεῖνο τὸ διάστημα χαβούζια μεγάλα ἀπὸ πελεκηταὶς πέτρας, ὁποὺ εἰς τὸ καθ' ἕνα χωροῦν τρία, τέσσαρα καράβια, καὶ ἔχουν ἀπὸ δύο μέρη στερεὰς πόρτας, καὶ ἀφ' οὗ ἔμβῃ τὸ καράβι εἰς τὸ χαβούζι, σφαλεῖ ἡ ὄπισθεν πόρτα, καὶ ἀνοίγουν τὰ δύο σουληνάρια μεγάλα τὰ ἔμπροσθεν, ὁποὺ εἶνε μὲ βιδαις σφαλιστά, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ στέκεται τὸ νερὸν ὁποῦ εἶνε ἔμπρὸς εἰς τὴν πόρταν ὡσὰν τεῖχος ὑψηλότερον, καὶ τὸ καράβι μέσα εἰς τὸ χαβοῦζι δύο πήχεις παρακάτω, μὲ τὸ ἄνοιγμα τῶν βιδῶν ἀρχίζοντας νὰ τρέχῃ εἰς τὸ χαβούζι τὸ νερόν, καὶ νὰ σηκώνεται τὸ καράβι, μέσα εἰς τὸ κάρτον τῆς ὥρας γεμίζει τὸ χαβούζι ἴσια μὲ τὸ ἔξω ὑψηλὸν νερόν, καὶ ἀναβαίνει τὸ καράβι δύο πήχεις ὑψηλὰ ἴσια μὲ τὸ ὕψος τοῦ νεροῦ τοῦ ἑτέρου χαβουζίου· καὶ τότες, ἀνοίγοντες τὴν ἔμπροσθεν πόρταν, ἀρχινᾷ νὰ τρέχῃ τὸ καράβι· τὸ ἔχουν ὅμως δεμένον μὲ μεγάλα καὶ στερεὰ σχοινία, καὶ τὰς ἄκρας τῶν σχοινίων ἔξω εἰς τὴν ξηρὰν τὰς τραβοῦν δύο, ἢ τρία μουλάρια.

Καὶ ἔτσι πηγαίνει τὸ καράβι ἕως εἰς τὸν τόπον Μόντε-νεροὺζ ὀνομαζόμενον, ἐπειδὴ ἕως εἰς αὐτὸν εἶνε ὅλον ὕψος· καὶ ἔκαμαν ἕως ἐκεῖ 80 χαβούζια, καὶ καθὼς ἐβγαίνουν εἰς τὸ πρῶτον ἔτσι καὶ εἰς τὰ λοιπά· καὶ μὲ τοιαύτην τέχνην τὰ καράβια τους πηγαίνουν μὲ εὐκολίαν ἕως εἰς τὸ Μόντε-νερούζ· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀρχίζει τὸ κατέβασμα καὶ εἶναι 24 χαβούζια πάλιν ἕως τὸ Τολόζι, καὶ πάλιν μὲ τὴν αὐτὴν τέχνην εὐκαιρίαν τὰ χαβούζια κατεβάζουν τὰ καράβια, καὶ τὰ βάλλουν εἰς τὸ ἄλλο χαβοῦζι καὶ ἔτσι πηγαίνουν ἕως εἰς τὸ Τολόζι.

Ἐφεῦρον καὶ ἄλλην μεγαλήτερην τέχνην διὰ τὰ ποτάμια ὁποὺ τρέχουν ἀναμεταξὺ ἀπὸ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ Καναλίου, καὶ ἦτο χρεία νὰ δώσουν πεῖραζιν εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ Καναλίου, καὶ μὲ διάφοραις τέχναις τὰ ἀντεστάθησαν, καὶ ἄλλα μὲν διεμοίρασαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ δὲν ἄφησαν νὰ συγχύσουν τὴν κατάστασιν τοῦ Καναλίου, εἰς ἄλλα δέ, ὁποὺ ἦσαν χαμηλότερα ἀπὸ τὸ Κανάλι, ἔκαμαν γεφύρια, καὶ περνᾷ τὸ νερὸν ἀπὸ τὰ γεφύρια, ὁμοίως καὶ τὸ καράβι ἀπὸ τὰ γεφύρια περνᾷ.

Μάλιστα, ὅταν ἔκάμναν αὐτὸ τὸ Κανάλι, εἰς ἕνα μέρος ἐβγῆκεν βουνόν, ὁποὺ ἦτον ἀδύνατον νὰ κοπῇ, καὶ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν πελεκῶντες τὸ βουνὸν τὸ ἐτρύπησαν, καὶ ἔκαμαν καμάραν μεγάλην καὶ ὑψηλήν, ἕως διακοσίων πήχεων, καὶ ἀπὸ κάτωθεν τρέχει τὸ Κανάλι καὶ ἀπερνοῦν τὰ καράβια.

Ὁμοίως καὶ εἰς ἄλλα μέρη ἔκαμαν ὑψηλὰ γεφύρια, ὁποὺ περνοῦν ἐπάνωθεν οἱ ἄνθρωποι καὶ κάτωθεν τὰ καράβια, ἐπειδὴ ὅταν ἐγένετο αὐτὸ τὸ κανάλι ἦταν τὰ δεξιά του καὶ ἀριστερά του μέρη δύσβατοι τόποι καὶ βουνά, ὁποὺ δὲν ἦτον δυνατὸν οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε ζῶον νὰ περάσῃ· τὰ ἐκαθάρισαν καὶ τὰ ἐξωμάλισαν ὅλα, διὰ νὰ εἶνε εὔκολη καὶ πρόχειρος ἡ ὁδοιπορία αὐτῆ, τὴν ὁποίαν ὁδεύοντες καὶ ἡμεῖς τὸ βράδυ ἤλθομεν εἰς τὴν μεγάλην χώραν, τὴν λεγομένην Ἀγδά, ἡ ὁποία εἶνε μετὰ τὸ πρῶτον χαβοῦζι.

Καὶ ἐβγαίνοντες πάλιν ἀπὸ τὸ καράβι, ἐπήγαμεν εἰς τὸ ἑτοιμασμένον κονάκι. Τὸ δὲ πουρνὸν ἐμβαίνοντες πάλιν εἰς τὸ καράβι καὶ περνῶντες τὰ χαβούζια τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα κονεύοντες εἰς πόλεις καὶ χώρας, τῷ Σαββάτῳ δηλ. 4 τοῦ ρεμπιοὺλ ἀχίρ' ἐκαταντήσαμεν εἰς τὴν πόλιν Τολόζ λεγομένην, μὲ τὸ αὐτὸ κανάλι, τὸ ὁποῖον τρέχει ἕως ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖ ἀνακατώνεται μὲ τὸν ποταμὸν Γάρωνάν, ὁποὺ τρέχει ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ Τολόζι.

Καὶ ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ὁποὺ ἐπηγαίναμεν μὲ τὸ κανάλι, ἔτρεχαν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ πέντε ἕξ ὥρων διάστημα, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ χεῖλος τοῦ καναλίου διὰ νὰ μᾶς ἰδοῦν, καὶ τόσον πολλοὶ ἐσυνάζοντο, ὁποὺ διὰ νὰ περάσῃ ἕνας τὸν ἄλλον νὰ μᾶς ἰδῇ, ἔπιπτον πολλοὶ εἰς τὸ νερόν.

(Ἕπεται συνέχεια)

FERNAN CABALLERO

ΛΟΥΚΑΣ ΓΚΑΡΤΣΙΑ

(Διήγημα).

(Συνέχεια· ἴδε προηγ. φύλλον).

Ὁ Ἰωάννης Γκάρτσια ἠγέρθη ἐν τοιαύτῃ ἀγανακτήσει, ὥστε οὐδὲν πρόσκομμα διέκρινεν ἔμπροσθέν του, πρὸ οὐδενὸς ἐγκλήματος ἤθελεν ὀπισθοχωρήσῃ· ἀπώθησεν ἀποτόμως τὴν σύζυγον καὶ τὰς θυγατέρας του, αἵτινες φοβηθεῖσαι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς σκευωρίας των, προσεπάθουν νὰ τὸν κατακραυνώσι, καὶ ἐπανελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ διηυθύνθη πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς θυγατρός του.

— Λουκία, Λουκία, ἔβγα ἀπὸ τὸ παράθυρον, ὁ πατέρας σου θὰ σὲ σκοτώσῃ, ἐφώνησεν ἡ μητρυιά, προβλέπουσα συμφοράν.

Ἡ Λουκία ἀκούουσα ἤδη τὴν ἐξηγριωμένην φωνὴν τοῦ πατρός της, καὶ καταστᾶσα ἐκτὸς ἑαυτῆς, ἐπήδησεν ἐν τῇ αὐλῇ.

—Ζήτησε σωτηρίαν εἰς τοῦ συνταγματάρχου, τῇ εἶπεν ἡ μητρυιά, χωρὶς οὐδένα ἄλλον σκοπὸν ἢ τὴν σωτηρίαν της· ὁ πατέρας σου δὲν τὸν ὑποπτεύεται, εἶνε τὸ πλέον γειτονικὸν σπίτι καὶ τὸ πλέον ἀσφαλές.

Ἡ Λουκία, ὁδηγουμένη ὑπὸ τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τοῦ μόνου ἐλατηρίου, ὅπερ κατὰ τὰς κρισίμους περιστάσεις τοῦ βίου ὑπερισχύει, ὑπῆκουσε μηχανικῶς.

Ὁ συνταγματάρχης, τεταραγμένος, περιεπάτει ἐν τῷ θαλάμῳ του, ὅτε εἶδε τὴν ἀτυχῆ κόρην εἰσερχομένην, ὠχρὰν ὡς σουδάριον, περικαλυπτομένην ὑπὸ τῆς μακρᾶς μελανῆς κόμης της, ψυχρὰν ἐκ τοῦ τρόμου, παράφρονα ἐκ τῆς ἀπελπισίας.

— Μὲ κατεστρέψατε, εἶπε ριπτομένη ἐπί τινος καθίσματος, σώσατέ μου τοὐλάχιστον τὴν ζωήν!

Ὑποθέτομεν, ὅτι ὅσον ξηρὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου τούτου, εὗρεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ αἰσθήματα καὶ λόγους, οἵτινες παρέσχον παραμυθίαν τινὰ εἰς τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο πλάσμα, ὅπερ ἠναγκάζετο ὑπὸ τῶν περιστάσεων νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν του. Ἀλλὰ συνεδή τι πλειότερον· ὁ συνταγματάρχης ἠράσθη ἐμμανῶς τῆς νεάνιδος ἐκείνης, ἣν ἔβλεπε περιβεβλημένην δι' ὅλων τῶν θελγήτρων, ἅτινα παρέχουσιν ἡ ἀθωότης, ἡ νεότης καὶ ἡ δυστυχία, δυστυχία ἧς αὐτὸς ἦτο ὁ αἴτιος.

Ἡ δὲ νεᾶνις βλέπουσα ἑαυτὴν ἄνευ στηρίγματος καὶ περιθάλψεως, στερουμένη δυνάμεως ἀρκούσης ὅπως ἀντιπαλαίσῃ, καὶ μὴ ἔχουσα τὴν ἀπαιτουμένην δραστηριότητα ὅπως εὕρῃ μέσα σωτηρίας, πρὸ πάντων δὲ ἀπολέσασα τὰς αὐστηρὰς ἐκείνας ἀρχάς, αἵτινες θὰ τῇ ἐπέβαλλον νὰ προτιμήσῃ τῆς ἀτιμίας τὴν πενίαν, ἠνέχθη τὸν ἔρωτά του, παρέμεινε πλησίον του καὶ ἐπίστευσεν, ὅτι τὸ αἴσθημα τοῦτο θὰ ἦτο ἀμετάτρεπτον καὶ αἰώνιον.

Μετὰ βραχὺ διάστημα, ὁ συνταγματάρχης ἀπῆλθε, προσλαμβάνων κρυρίως τὴν Λουκίαν, ἥτις ἤρχιζε νὰ ἀρέσκηται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἐκείνῃ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς πολυτελείας.

Ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Ἰωάννου Γκάρτσια, προστεθειμένη εἰς τὴν θλῖψιν, τὸ αἴσχος καὶ τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος, προὐξένησαν τοιαύτην ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς νευρικῆς καὶ ἐξησθενημένης φύσεως ἀνθρώπου, οὗτινος ἡ ζωὴ ἦτο ἤδη πρὸ χρόνων ἀληθὴς κόλασις, ὥστε προσεβλήθη ὁ ἀθλιος ὑπὸ κακοήθους πυρετοῦ, ἐξ οὗ δὲν ἠδυνήθη νὰ σωθῇ.

— Μπάρμπα Μπάρτολο, εἶπε τῷ γέροντι γείτονι ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ θανάτου του, εἶχες δίκηο ὅταν μοῦ ἔλεγες, ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρὸς ὅπου μόνον τὰ μάτια θὰ μοῦ μείνουν γιὰ νὰ κλαίω. Αὐτὴ ἡ ὥρα ἔφθασε· καλλίτερα νὰ τὰ κλείσω γιὰ πάντα χωρὶς νὰ ζητήσω νὰ τ' ἀνοίξω πειά.

Δύο ἔτη παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἐξιστορηθέντων συμβάντων, καὶ πέντε ἄφ' ὅτου ὁ Λουκᾶς ἦτο στρατιώτης. Τὸ τάγμα του εὑρίσκετο ἐν Κορδούῃ, στρατηγὸς δὲ ἄρτι ἀφιχθεὶς ἐκ Μαδρίτης προέκειτο νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ σύνταγμα τῆς φρουρᾶς.

Τὴν προηγουμένην τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὁ Λουκᾶς εὑρίσκετο ἐν τῷ στρατῶνι μετ' ἄλλων συμπατριωτῶν του στρατιωτῶν. Εἷς ἐξ αὐτῶν κρατῶν κιθάραν, ἔψαλλε μετὰ τῆς εὐθυμίας ἐκείνης τῆς τόσον συνήθους τῷ ἱσπανῷ στρατιώτῃ, καὶ ἥτις δὲν καταβάλλεται οὐδὲ ὑπὸ τοῦ μόχθου, οὐδὲ ὑπὸ τῶν στερήσεων ἢ τῆς ἀνάγκης.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπανῆλθε τὸ στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα, ὅπερ εἶχε φρουρήσῃ παρὰ τῷ στρατηγῷ.

— Τί εὔμορφη ἡ γυναῖκα τοῦ στρατηγοῦ! εἶπεν εἷς ἐκ τῶν στρατιωτῶν· ποτέ μου δὲν εἶδα κυρίαν πλέον εὐγενική.

— Δὲν εἶνε γυναῖκά του, εἶπεν ἄλλος. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τὴν λέγῃς Κυρίαν.

— Καὶ γιατί ὄχι; Τί σημαίνει πῶς δὲν τὴν ἐπῆρε μὲ παπᾶ, εἶπεν ἕτερος. Καὶ ἔπειτα ποῦ ξεύρεις;

— Ἔτσι λένε. Ἀλλὰ ἂν ἦτον γυναῖκά του δὲν θὰ ἦτο τόσον ἀρχοντοφορεμένη. Οἱ ἄρχοντες ἔτσι κάμνουν· ζοδεύουν περισσότερα γιὰ ταῖς ἀγαπητικαίς των παρὰ γιὰ τὰς γυναῖκάς των.

— Γιατί φοβοῦνται μὴ φύγουν μὲ ἄλλους· κάμνουν αὐταί ὅ,τι θέλουν. Τί λές, Λουκᾶ;

— Εἶνε μολυβένιο μαχαῖρι μέσα σὲ χρυσῆ θήκη, ἀπήντησεν οὗτος.

1 Τσαουτάδες = σωματοφύλακες.
2 ταχάνι = εἰς τὴν πρώτην τῆς κλίμακος βαθμίδα.
3 Ταρτάναις = ὄνομα πλοίων.
4 Σεφέρ. Μὴν ὀθωμανικός.

1 Ρεμπιὲλ ἐβδέλ. Μὴν ὀθωμανικός.
2 Καρέταν = ἁμαξαν.
3 χεδιγέδες = ὥρα.

1 κερχανάς = ἐργοστάσιον. Κυρίως ὅμως: οἶκος κέρδους.
2 πουγγίων ἄσπρων = ἕκαστον πουγγίον ἐλογίζετο εἰς γρόσια πεντακόσια. Ἐλέγετο. δὲ ἄσπρον, δηλ. εἰς λευκὰ πουγγία ἑβδόλλον τὰ χρήματα καὶ τὰ ἕφερον εἰς τὸ Β. Τσμεῖον. (:)
3 Κανάλι = Διῶρυξ, ἐνταῦθα κυρίως ὅηλοῖ τὸν Σηκουάναν.

1 Ρεμπιοὺλ ἀχίρ. Μὴν Ὀθωμανικός.

— Ἡ καρδιὰ αὐτῆς τῆς γυναίκας ἠμπορεῖ νὰ εἶνε μολυβένια, ἢ καὶ χειρότερη, ἀλλὰ τὸ πρόσωπό της, μὰ τὸ διάολο, εἶνε καλλίτερο ἀπὸ τὸ χρυσάφι τῆς θήκης.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ Λουκᾶς· στόλισε ἕνα ξύλο, θὰ τὸ πάρουν γιὰ ὡραῖο ἀγόρι. Ἡ γνώμη μου εἶνε, ὅτι καμμιὰ ἄπὸ αὐταῖς ταῖς ἀδιάντροπαις δὲν μοῦ φαίνεται γυναῖκα, ἀλλὰ κουρέλι.

— Ἄ! αὐτὸς ὁ Λουκᾶς κρατεῖ πάντοτε στὸ χέρι του τὸ ραβδὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἐφόρεσε τὴν στολήν μας, ἀλλὰ δὲν ἐπῆρε καὶ τὴς ἰδέαις μας. Ἐὰν ἐγίνουσουν βασιλεὺς θὰ σ' ἔλεγαν, *ὁ δίκαιος*!

Τὴν ἑπομένην, τὸ ὡραῖον καὶ ἀρειμάνιον σύνταγμα εὑρίσκετο ἐν παρατάξει· ἡ μουσικὴ ἐπαιάνιζεν, ὁ δὲ στρατηγός, ἱππεύων θαυμάσιον ἵππον, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ὑπασπιστῶν του, ἀφίκετο καλπάζων εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν.

Ὄπισθεν αὐτοῦ, εἰς ἀπόστασίν τινα, παρηκολούθει κομψοτάτη ἀνοικτὴ ἅμαξα, ἐν ᾗ ἐκάθητο νέα καὶ ὡραία κυρία, πολυτελῶς ἐνδεδυμένη. Ἡ ἅμαξα ἑσταμάτησε παρὰ τὸ μέρος, ἐν ᾧ εὑρίσκετο ὁ Λουκᾶς καὶ οἱ συνάδελφοί του, εἰς τὸ ἄκρον τῆς γραμμῆς.

— Νὰ ἡ ἀγαπητικιὰ τοῦ στρατηγοῦ, ἐψιθύρισεν ὁ ἐκ δεξιῶν τοῦ Λουκᾶ ἱστάμενος· δὲν σοῦ εἶπα, ὅτι εἶνε ὡραία, εὔμορφη, σὰν τὸν ἥλιο;

Ὁ Λουκᾶς ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠτένισε τὴν γυναῖκα ἐκείνην, παρευθὺς δὲ κατελήφθη ὑπὸ φρικιάσεως, ἥτις παρετηρήθη ὑπὸ τῶν συντρόφων του.

— Τί ἔχεις Λουκᾶ; τὸν ἠρώτησαν·

— Τίποτε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος ἠρέμα. Ἐξ ἄλλου, ἡ κυρία τῆς ἁμάξης εἶχε προσηλώσῃ τὰ βλέμματά της ἐπὶ τοῦ ἐγγὺς αὐτῆ εὑρισκομένου στρατιώτου· κραυγὴ ἐκπλήξεως καὶ ἀγαλλιάσεως ἐξέφυγεν ἀπὸ τῆς καρδίας της εἰς τὰ χείλη.

— Λουκᾶ, τῷ λέγει ὁ γείτων τῆς γραμμῆς, ἡ κυρία αὐτὴ σὲ κυττάζει καὶ σοῦ γνέφει.

Ὁ Λουκᾶς, ὠχρὸς καὶ ἀπαθής, οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤγειρεν, οὐδὲ ἀπάντησιν ἔδωκε.

— Λουκᾶ, ἐξηκολούθησεν ὁ αὐτὸς στρατιώτης, ποιὰ εἶνε; Σὲ γνωρίζει καὶ σοῦ γνέφει μὲ τὸ μανδήλι της· κύτταξε, σὰν νὰ θέλῃ νὰ ριχτῇ ἀπὸ τὸ ἁμάξι. Κύτταξέ την, ἀδελφέ, ποιὰ εἶνε;

— Δὲν τὴν γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ Λουκᾶς.

— Μὰ τὸν θεό μου! ἐφώνησεν ἔκπληκτος ὁ συνάδελφος, κακὸ νὰ μ' εὕρῃ, ἂν δὲν εἶνε ἡ ἀδελφή σου ἡ Λουκία· κύτταξέ την, καλὲ ἐκείνη εἶνε.

— Τὴν ἐκύτταξα, εἶπεν ὁ Λουκᾶς, καὶ σοῦ λέγω πῶς δὲν τὴν ξεύρω.

— Ἀλλὰ κύτταξε, κύτταξε, ἡ πτωχὴ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἰδέ την λοιπόν, δὲν εἶνε τόσον δύσκολο νὰ τὴν γνωρίσῃς, δὲν ἄλλαξε, μόνον πῶς ἔγινε πλέον ἔμορφη. Στραβὸς εἶσαι ποῦ δὲν βλέπεις, ὅτι εἶνε ἡ ἀδελφή σου;

— Δὲν τὴν γνωρίζω, ἐπανέλαβεν ὁ Λουκᾶς, μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπαθείας.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωποι, οἵτινες αἰσθάνονται βαθέως, ἀλλ' ὧν ἡ ψυχικὴ δύναμις κατορθοῖ νὰ κρύψῃ ὑπὸ τὸ ψυχρὸν κάλυμμα τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ἀπαθείας, τὰς ὀξυτέρας καὶ μᾶλλον θλιβερὰς συγκινήσεις.

Ἵνα ἐκτιμήσωμεν πᾶν ἀνθρώπινον πρᾶγμα, δέον νὰ παραβάλωμεν αὐτὸ πρὸς τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπερ εἶνε ὁ ἐνανθρωπισθεὶς θεός. Ἀποστρεφόμεθα τὸ θράσος αὐτό, διότι ἡ ἀπάθεια θὰ κατέστρεφε τὸν ἔξοχον τῆς ὁσιότητος χαρακτῆρα, ἐὰν ὁ Χριστὸς ἦτο στωϊκὸς καὶ οὐχὶ καρτερικός.

Εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ ἀρχηγοῦ, ὁ στρατὸς ἐποίησεν ἐλιγμούς τινας, μετὰ τοὺς ὁποίους ἐπανῆλθεν εἰς τὰ καταλύματά του.

Ὅτε δὲ οἱ στρατιῶται ἐπανευρέθησαν ὁμοῦ, ἡ ὡραία κυρία ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τῶν σχολίων των.

Τινὲς ἔλεγον, ὅτι ἦτο ἡ Λουκία· ἄλλοι, οἵτινες ἵσταντο ἀπώτερον αὐτῆς, ὑπεστήριζον ὅτι δὲν ἦτο αὐτή.

— Ὁ ἀδελφός της θὰ μᾶς τὸ πῇ, ἐφώνησαν πάντες, διευθυνόμενοι πρὸς τὸν Λουκᾶν.

— Λουκᾶ, τῷ εἶπον, αὐτὴ ἡ κυρία, ἡ τόσον ἔμορφη καὶ τόσον ἀρχοντοφορεμένη, δὲν εἶνε ἡ ἀδελφή σου;

— Δὲν γνωρίζω αὐτὴν τὴν γυναῖκα—τὸ εἶπα χίλιαις φοραῖς. Φθάνουν αἱ ἐρωτήσεις φίλοι μου, δὲν εἶμαι ὡρολόγι ποῦ τὸ κουρδίζουν· χάνω καὶ τὸ καιρόν μου νὰ σᾶς ἀπαντῶ.

Μία ὥρα δὲν εἶχεν ἔτι παρέλθῃ, ὅτε διαγγελεὺς τοῦ στρατηγοῦ προσεκάλει τὸν Λουκᾶν Γκάρτσια νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ὁ Λουκᾶς τρέμων ἐξ ὀργῆς, ἀλλὰ χωρὶς τὸ πρόσωπόν του νὰ προδώσῃ τὸ ἐλάχιστον, ἠκολούθησε.

Φθάσας ἔν τινι οἰκίᾳ καλοῦ ἐξωτερικοῦ, εἰσήχθη εἰς δωμάτιον πολυτελέστατα ἐπιπλωμένον.

Μόλις δὲ εἰσῆλθε, καὶ γυνή τις περιβεβλημένη διὰ πλουσιωτάτης μεταξίνης περιβολῆς, ἠγέρθη, ἔρριψε κραυγὴν ἀγαλλιάσεως καὶ μὲ τὰς ἀγκάλας ἀνοικτὰς ὥρμησε πρὸς αὐτόν.

Ὁ Λουκᾶς τὴν ἐμπόδισε διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς λέγων αὐτῇ:

— Δὲν σᾶς γνωρίζω κυρία.

— Λουκᾶ! ἀδελφέ μου! ἐφώνησεν ἡ νεαρὰ γυνὴ ὁλολύζουσα.

— Δὲν ἔχω ἀδελφήν, ἀπήντησεν ὁ Λουκᾶς, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ὕφους.

— Λουκᾶ, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, θὰ σοῦ διηγηθῶ ὅλα ὅπως ἔτυχαν...

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, εἰσῆλθεν ὁ γνωστὸς ἡμῖν συνταγματάρχης, ὅστις εἶχε προαχθῆ εἰς στρατηγόν.

— Λοιπόν, εἶπε, μετὰ προσποιητῆς φιλοφροσύνης, εἶδες τὸν ἀδελφόν σου Λουκία;

— Δὲν θέλει νὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ! ἐφώνησεν ἡ Λουκία κλαίουσα.

— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ στρατηγὸς, στρεφόμενος πρὸς τὸν στρατιώτην, καὶ διατί;

— Διότι, πρέπει νὰ συμβαίνῃ λάθος, στρατηγέ μου, ἀπήντησεν ὁ Λουκᾶς, φέρων παρὰ τὸ μέτωπον τὴν χεῖρά του· εἶμαι μοναχογυιός, δὲν ἔχω ἀδελφήν.

— Σὲ προσεκάλεσα, εἶπεν ὁ στρατηγός, διὰ νὰ μείνῃς πλησίον μου, ὡς στρατιώτης τῆς ὑπηρεσίας. Θὰ μάθῃς νὰ γράφῃς· ἔτσι θὰ κάμῃς στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ταχέως θὰ δυνηθῇς νὰ προβιβασθῇς, διότι γνωρίζω, ὅτι εἶσαι ἀνδρεῖος καὶ ἔξυπνος.

— Δὲν θέλω, στρατηγέ μου, νὰ μάθω νὰ γράφω.

— Καὶ διατί; ἠρώτησεν οὗτος συγκρατῶν τὸν θυμόν του· χωρὶς αὐτὸ δὲν ἠμπορεῖς νὰ προοδεύσῃς.

— Δὲν μὲ μέλει στρατηγέ μου.

— Αὐτὸ φαίνεται! εἶπεν ὁ στρατηγὸς, καγχάζων μετ' εἰρωνείας. Ὅταν ἕνας ἄνθρωπος ἔχει τόσην πατρικὴν περιουσίαν, δὲν εἶνε διόλου παράδοξον νὰ μὴ καταδέχεται οὔτε τὸν βασιλέα νὰ ὑπηρετήσῃ.

—Ὅταν δὲν βλέπει κανεὶς τὸν βασιλέα, νομίζει ὅτι εἶνε βασιλεύς, ἀπήντησεν ὁ Λουκᾶς.

— Τί θέλεις; ἀδελφέ μου, ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Θέλω νὰ τελειώσω τὴν ὑπηρεσία μου καὶ νὰ γυρίσω εἰς τὸ χωριό μου.

— Καὶ διὰ ποῖον λόγον θέλεις νὰ ἐπιστρέψῃς, ἀφοῦ λέγεις, ὅτι δὲν ἔχεις κανένα, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὸν τόπον μου, ἀπήντησεν ὁ Λουκᾶς· ὁ Θεὸς μοῦ ἔδωκε ἀδελφὸν τὴ γῆ ποῦ μὲ τρέφει.

— Βλάκα! ἐφώνησεν ὁ στρατηγός.

Ὁ Λουκᾶς ἔμεινεν ἀδιάφορος καὶ ἀπαθὴς καὶ πρὸ ταύτης τῆς προσβολῆς.

— Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ! Εἰς τὴν ψυχὴ τῆς μητρός μας, μὴν ἀρνῆσαι νὰ μὲ γνωρίσῃς· μὲ καταλυπεῖς! Μεῖνε ἐδῶ.

— Πουθενά, κυρία μου, δὲν θέλω νὰ εἶμαι ξένος.

— Ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ στρατηγὸς· ἄφησε αὐτὸν τὸν ἀνόητον ἄ; φύγῃ καὶ ἂς σκεφθῇ.

—Ποτὲ δὲν συλλογιέμαι δύο φοραίς, εἶπεν ὁ Λουκᾶς χαιρετῶν καὶ ἀποσυρόμενος.

Ἡ Λουκία ἔτρεξε κατόπιν του μέχρι τοῦ ἀντιθαλάμου, καὶ λαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος, τὸν ἔθλιψεν ἐπὶ τῆς καρδίας της, τὸν παρεκάλεσε θερμῶς νὰ μείνῃ:

— Λουκᾶ, ἀδελφέ μου, διὰ τὸν Θεὸν μείνε! Ὁ στρατηγὸς μοῦ εἶπεν, ὅτι θὰ κάμῃ ὅ,τι ἠμπορέσῃ διὰ ἑνα· συλλογίσου δέ, ὅτι εἶνε πολὺ ἰσχυρός.

— Ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον δὲν μπαίνουν στὸ ἴδιο σακκί· ἀπήντησεν ὁ στρατιώτης μεθ' ὅλης τῆς ὑπερηφανείας ἀξιοπρεποῦς ἀνδρός, καὶ μὲ ὅλον τὸ ἀγροίκον τοῦ ἀνευ ἀνατροφῆς ἀνθρώπου· ἀπώθησε δὲ τὴν ἀδελφήν του, ἥτις ἔπεσεν ἐν ἀπελπισίᾳ ἐπί τινος ἀνακλίντρου.

Ὁ ἀδελφὸς τῆς Λουκίας διηυθύνετο πρὸς τὸ κατάλυμά του, μὲ τοὺς γρόνθους κλειστούς, τὰ χείλη συνεσφιγμένα, καὶ μὲ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὠχρότητα, ἥτις ἀποτυποῦται ἐξ ὀργῆς, ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν μεσημβρινῶν ἀνθρώπων. Ἐπνίγετο ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως ταύτης, ἣν δὲν ἠδύνατο οὐδὲ νὰ ἐκδηλώσῃ, οὐδὲ νὰ καταπραΰνῃ· διότι ἡ ἀγανάκτησις αὕτη τῷ ἐνέπνεε πόθον ἐκδικήσεως, ὁ δὲ Λουκᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκδικηθῇ ἢ δι' ἐγκλήματος, ὅπερ δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ πράξῃ. Ἐὰν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπολέμουν, ὁ ἁπλοῦς στρατιώτης θὰ ἐθυσίαζεν ἑκατοντάκις τὴν ζωήν του, ὅπως ἀποκτήσῃ βαθμούς τινας, οἵτινες θὰ παρεῖχον αὐτῷ θέσιν ἐπιτρέπουσαν νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν παρ' ἐκείνου, ὅστις ἀφοῦ ἠτίμασε τὴν ἀδελφήν του, ἐξύβρισεν αὐτὸν μετὰ τοιαύτης ἀναιδείας. Καὶ τὴν ἑπομένην, ὁ Λουκᾶς ἀναμφιβόλως ἤθελεν ἀφαιρέσῃ τὰς ἐπωμίδας του καὶ θὰ τὰς ἔρριπτεν εἰς τὴν ὁδόν, ὡς ἄχρηστα πράγματα, καθότι ὁ Λουκᾶς ἦτο ἀδιάφορος πρὸς τὰ κοσμήματα. Ἡ πολυτέλεια καὶ τὰ μεγαλεῖα οὐδὲν παρεῖχον αὐτῷ θέλγητρον.

Ἠγάπα τὸ ἐπιτήδευμά του, τὴν ἀγροτικὴν ἐργασίαν· οὐδέποτε θὰ ἐθυσίαζε τὸ χωρίον του καὶ τὰ ἤθιμά του, ἵνα ἀνέλθῃ ἐπὶ βαθμίδος, ἐφ' ἧς θὰ ἐθεώρει πάντοτε ἑαυτὸν παρείσακτον καὶ ξένον. Παρομοία ἰδιότης ἦτο ἀντιπαθητικὴ εἰς τὴν ἀξιοπρεπῆ ἐκείνην καὶ ἐνστικτον ἀφοσίωσιν, ἣν ἠσθάνετο πρὸς τὸν τόπον του, τὴν ἐπαρχίαν του, τὸ χωρίον του καὶ τὴν τάξιν του. Τώρα προσπαθοῦσι νὰ ἐξαρανίσωσι τὸ εὐγενὲς τοῦτο αἴσθημα, ὅπερ ἡ φύσις ἐναπέθεσεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου. Τώρα λέγουσι τῷ πτωχῷ: «Ἄνελθε, ἄνελθε, ἡ κορυφὴ εἶνε ἡ θέσις σου, τὰ ὑψηλὰ σημεῖα εἶνε κοινὸν κτῆμα.» Οὕτω δὲ διεισδύει ματαία ἀλαζονεία ἐν τῷ ἐναρέτῳ πνεύματι τοῦ λαοῦ.

Διὸ καὶ ὁ Λουκᾶς, μὴ δυνάμενος νὰ συνθηκολογήσῃ πρὸς τὴν κατάστασιν ταύτην, ἐθλίβετο καθ' ὑπερβολὴν διὰ τὴν γειτνίασιν τῆς ἀδελφῆς του. Εὐτυχῶς μετὰ δύο ἡμέρας, ὁ στρατηγὸς ἀπῆλθεν εἰς Μαδρίτην.

Αἱ σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς Λουκίας μετεβλήθησαν σφόδρα, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ ἀδελφός της ἠρνήθη ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτήν.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθοσπάρτου ἐκείνης ἀτραποῦ, ἐν τῇ ἑλαφρᾷ ἐκείνῃ ζωῇ χρυσαλλίδος, ἐν ᾗ ἐρρίφθη ὑπὸ τῶν περιστάσεων εἰς ἡλικίαν μόλις δεκαεπτὰ ἐτῶν, συναντῶσα τὸν ἀδελφόν της, ἔπαθεν ὅ,τι συμβαίνει εἰς λέμβον, ἥτις πλέουσα τυχαίως ἄνευ πηδαλίου εἰς τὴν διάκρισιν τῆς αὔρας, προσκόπτει ἐν τῇ πορείᾳ της ἐπὶ τοῦ πρώτου τυχόντος βράχου τῆς ξηρᾶς: ὁ κλονισμὸς ὑπῆρξε φοβερός. Ἡ Λουκία ἐσκέπτετο μετ' ἀμηχανίας:

— Ποῦ εἶμαι; Ποῦ πηγαίνω; Ποῦ εἶνε ὁ λιμήν; Τί μ' ἐλκύει; Τί μὲ διώκει;

Καὶ μετὰ τρόμου παρετήρει πέριξ αὐτῆς· τὰ πάντα τῇ ἐφαίνοντο νέα· τὰ πάντα παράδοξα, κατηραμένα καὶ ἀπεχθῆ. Ἐν ταῖς ἀναμνήσεσί της ἐπανεῦρε τοὺς τελευταίους λόγους, οὓς ὁ ἀδελφός της τῇ ἀπέτεινεν ἐν τῇ ἀκαλλιεργήτῳ καὶ λακωνικῇ αὐτοῦ διαλέκτῳ, ἀλλὰ τῇ πλήρει δυνάμεως καὶ ἀκριβείας:

«Περιπάτει πάντοτε ἴσια ἐμπρός σου, ὅσο κακὸς καὶ ἂν εἶνε ὁ δρόμος· μὴ παρατᾷς τὴν ἴσια γραμμὴν καὶ πάντοτε ἐμπρός σου νὰ παρατηρᾷς, γιατὶ ὅποιος δὲν κυττάζει ἐμπρός του δὲν ξεύρει ποῦ πρέπει νὰ σταματήσῃ».

Ἐκεῖνο δέ, ὅπερ ἐπηύξανε τὴν ἀπελπισίαν τῆς Λουκίας, ἦτο ὅτι ἡ ταλαίπωρος οὐδὲν μέσον σωτηρίας διέκρινε. Ἐὰν ἐστρέφετο πρὸς τὸ καλόν, οὐδεμίαν προστασίαν διέκρινε· τοὐναντίον δὲ ἐὰν ἐπέμενεν ἐν τῷ κακῷ. Ἡ ἔλλειψις δυνάμεως χαρακτῆρος, ἦτο ἡ αἰτία δι' ἣν δὲν εὕρισκε μέσον ὅρου, δὲν ἐτόλμα νὰ ἐπιστρέψῃ ἐν τῇ καλῇ ὁδῷ, ὑπὸ τὴν μόνην προστασίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τὸν μετὰ πίστεως, ἄνευ ἀδυναμίας καὶ ἀποθαρρύνσεως, ἐπικαλούμενον αὐτόν. Τὰ δάκρυα ἐμάραινον τὴν καλλονήν της, ἡ μελαγχολία ἀφήρει ἐκ τῆς ὡραίας καὶ χαριέσσης φυσιογνωμίας της ὅλα τὰ θέλγητρα.

Ὁ Γκαλλιάρδος κατ' ἀρχὰς δυσηρεστήθη μόνον, εἶτα ὅμως ἤρχισε νὰ δυσανασχετῇ καὶ ἐν τέλει ἠγανάκτησε. Ταῦτα πάντα ἔγειναν ἀφορμὴ σοβαρῶν σκηνῶν μεταξὺ τῶν δύο ἐραστῶν, σκηνῶν αἵτινες ἔφερον τὴν διχόνοιαν.

Ὁ στρατηγὸς προσεκλήθη νὰ μεταβῇ εἰς Μαδρίτην. Νομίζων, ὅτι ἡ διαμονή του ἐν τῇ πρωτευούσῃ θὰ εἶνε σύντομος, ἀπεφάσισε ν' ἀφήσῃ τὴν Λουκίαν εἰς Σεβίλλην· ἐκείνη δὲ παρεδέχθη ἄνευ ἀντιλογίας· εἶχε τόσον ἀπαυδήσει ἐκ τῆς νέας αὐτῆς ζωῆς, ὥστε προετίμα πᾶσαν ἄλλην κατάστασιν· ἔπειτα δὲν ἦτο κάτοχος τῆς αὐθάδους ἐκείνης ἰσχνότητος, τῆς τόλμης, δι' ἧς αἱ γυναῖκες τῆς κατηγορίας της γινώσκουσι νὰ ἐπιβάλλωνται ὅταν δὲν ἀγαπῶνται πλέον· δι' ὃ καὶ πολλοὺς ἄνδρας βλέπομεν νυμφευομένους ἐκ φόβου, τοῦθ' ὅπερ ὁ ἔρως δὲν ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ τοῖς ἐπιβάλῃ· οὕτω δὲ διέρχονται τὸ ἥμισυ τοῦ βίου των ἐν τῷ σκανδάλῳ, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ ἐν τῷ γελοίῳ· θλιβερὸν συμπέρασμα ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως!

Ἡ διαμονὴ τοῦ Γκαλλιάρδου, ὅν οἱ ἐφημερίδες ἀπεκάλουν «*ὁ νέος στρατηγὸς*» παρετάθη ἐν Μαδρίτῃ πλέον ἢ ὅσον ὑπέθετεν. Εὑρίσκετο περιπεπλεγμένος ἔν τισι συνδυασμοῖς πολιτικῶν κομμάτων, ὅπως δώσῃ οὗτω νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἦτο σπουδαῖος κομματάρχης.

Ὁ στρατηγὸς ἐσκέφθη μετὰ πολλῆς λογικῆς καὶ κρίσεως, ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ εἰσέλθῃ ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, χωρὶς ὅμως, ἐννοεῖται, νὰ βλάψῃ καὶ τὰ ἰδικά του. Σκεφθεὶς λοιπὸν ἐπὶ τῶν σοβαρῶν τούτων ἰδεῶν ὁ νέος ἀρχηγὸς ἔγεινε συνδρομητὴς διαφόρων ἐφημερίδων· ἠγόρασε βιβλία, ἄτινα τῷ ἤρεσαν, χωρὶς νὰ ἐνθυμεῖται ἀκριβῶς ποῖα ἐξ αὐτῶν ἀνέγνω καὶ ποῖα ἔμελλε ν' ἀναγνώσῃ· ἔγραψεν ὑπόμνημα περὶ τῆς ποταμίου ναυτιλίας, ἕτερον ἐπὶ τῶν δημοσίων προσόδων· ἐποίησε συντόμους λόγους ἵνα προπαρασκευασθῇ δι' ἐκτενεστέρους· ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν ἀκροατῶν του καὶ τέλος κατώρθωσε ν' ἀνταλλάξῃ τὸν χαρακτῆρα ἐλαφροῦ ἀνθρώπου ἀντὶ πομπωδεστάτης φήμης σπουδαίου καὶ σοβαροῦ πολίτου.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

ΕΠΙΔΟΡΠΙΑ

Παιδικὸν πνεῦμα ἀφιερούμενον εἰς τὴν Γεν. Διεύθυνσιν τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων τοῦ κράτους.

— Ποῖα εἶνε τὰ μικρότερα γραμματόσημα τοῦ κόσμου;

— Τὰ Ἑλληνικά.

— Γιατί;

— Δὲν κυττάζεις ποῦ δὲν ἔβγαλαν ἀκόμη δόντια;

Μιξ.

Πρὸς ἀποφυγὴν παραπόνων.

Προκειμένου νὰ ληφθῶσιν αὐστηρότερα μέτρα πρὸς περιφρούρησιν τῶν δικαίων τῆς **Ἑβδομάδος**, *ἅτινα παρορῶσιν οἱ ὀφείλοντες αὐτῇ ἐκ συνδρομῶν ληξασῶν, γίνεται γνωστὸν αὐτοῖς, ὅτι μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκδιατέραν πρόσκλησιν, ἣν ἔλαβον ἢ θὰ λάβωσι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, οὐδεμία ἄλλη θὰ τοῖς σταλῇ, μένει δὲ κυρία ἡ Διεύθυνσις εἰς ἄλλην ἐνέργειαν ἔστω καὶ ἂν αὕτη δὲν φανῇ εὐάρεστος τοῖς ὀλίγοις αὐτόχρημα ἀδικοῦσι τὴν* **Ἑβδομάδα**.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Διωρίσθη Γεν. διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων τοῦ κράτους, ὁ κ. Α. Λογοθέτης τέως Γεν. πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Φιλιππουπόλει.—Ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου προσκληθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, προέτεινε παμψηφεὶ ὡς γραμματέα αὐτοῦ, τὸν γνωστὸν λόγιον καὶ ποιητὴν κ. Ἀριστομένην Προβελέγιον.—Διὰ Β. Διατάγματος προσεκλήθησαν οἱ σεβ. ἀρχιεπίσκοποι, Κερκύρας Εὐστάθιος καὶ Νατρῶν Δαμασκηνός, καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἄρτης Σεραφείμ, ἵνα μετὰ τοῦ σεβ. ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου κ. Διονυσίου συγκροτήσωσι τὴν ἱερὰν σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ΛΗ' συνοδικὴν περίοδον.—Ἀπενεμήθη ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸν τῆς Γαλλίας κ. Ῥουβιέ. — Γεν. γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν διωρίσθη ὁ κ. Δ. Ραζῆς, πρῴην πρεσβευτής· πρόξενος δὲ ἐν Φιλιππουπόλει, ὁ κ. Μ. Δουρούτης τμηματάρχης τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ἀφίκετο εἰς Βερολῖνον, ὁπόθεν κατευθυνθήσεται εἰς Κοπεγάγην.—Βεβαιοῦται, ὅτι ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων ἀπέσυρε τὴν παραίτησίν του.—Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας προσεβλήθη ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.—Ὁ Σουλτάνος ἀπένειμεν ἀμνηστείαν εἰς τοὺς 16 Κρῆτας, οἵτινες εἶχον ἐξαιρεθῇ ἐκ τοῦ προηγουμένου περὶ ἀμνηστείας φιρμανίου του.—Ἀντὶ τοῦ Γκαλὴπ βέη, ὑποδιοικητοῦ Κρήτης, διωρίσθη ὁ Τζωρτζάκη πασᾶς Ἡρόβιτς, ἀλβανὸς καθολικός, χρηματίσας ἄλλοτε εἰς διαφόρους ἐν Κρήτῃ θέσεις.—Ἡ χολέρα εὑρίσκεται εἰς ὕφεσιν ἐν ταῖς ἀραβικαῖς πόλεσιν· ἐν Ἱσπανίᾳ ὅμως ἐξαπλοῦται.—Τῇ 13—25 Αὐγούστου κατέπεσεν ἐν Μέτζ... χιών.—Μεγάλη πυρκαϊὰ ἀπὸ πολλῶν σημείων, κακοβούλως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τεθεῖσα, ἀπετέφρωσε τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην πολλὰς συνοικίας τῆς Θεσσαλονίκης, ἰδίᾳ Ἑλληνικάς. Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐκ τῶν πρώτων ἔσπευσε νὰ πέμψῃ βοηθείας διὰ τοῦ Ναυάρχου Μιαούλη.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ μουσεῖον τοῦ Longford-Castle ἠγόρασεν εἰκόνα τοῦ Χόλβάϊν, φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν «Οἱ Πρεσβευταί», ἀντὶ τριάκοντα χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν. — Μεγαλοπρεπὲς καλλιτεχνικὸν μνημεῖον ἱδρύθη ἐν Βρυξέλλαις ὑπὸ τῶν αὐτόθι Ἄγγλων, εἰς τοὺς ἐν Βατερλὼ πεσόντας ὁμογενεῖς των.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐκ Σπάρτης τῆς Πισιδίας κομισθεὶς ἐδωρήθη εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον ὑπὸ τοῦ κ. Ἐμμ. Μάλη, ποῦς ἀνθρώπινος ἐν καταστάσει ἀπολιθώσεως εὑρεθεὶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Ταύρου.— Ὁ κ. Κ. Δ. Κρυστάλλης ἐδώρησεν εἰς τὴν Χριστ. Ἀρχ. Ἑταιρίαν χειρόγραφον ἐπὶ χάρτου τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, περιέχον τὸ λεξικολόγιον Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, καὶ ἄλλα πολλῆς ἀξίας χειρόγραφα.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀλέξανδρ. «Ἐφύησαν ἐν τῇ γλώττῃ του ἔρια» (μεταφράσατέ το) ὅπως λέγει, διὰ νὰ πείσῃ αὐτοὺς περὶ τῆς προστυχότητος τῆς δημώδους. Εὐτυχῶς τοῦτο θὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐξακοντίζων κεραυνοὺς πρὸς σωτηρίαν ἁπάντων ἡμῶν. Καὶ ἐν τούτοις, ὁ διδάσκαλός του εἶνε λάτρις τῆς δημώδους, τῆς καλῆς ἐννοεῖται. — Κον Μ. Ἐκτὸς τοῦ ὑμετέρου ψιττακοῦ φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλος τις παραδοξώτερος; ὁ ψιττακὸς τοῦ Βάγνερ, ὅν ὁ διδάσκαλος ἀπεκάλει «τὸ πνεῦμα τῆς στέγης μου». Ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, τὸ συμπαθὲς τοῦτο πτηνὸν ἔκραζεν ἀδιακόπως διαιρῶν τὰς λέξεις του: «Ὁ Βάγνερ—εἶνε—μέγας—ἄνθρωπος!» Λέγεται ὅτι ὁ διδάσκαλος, θέλων ἡμέραν τινὰ νὰ χλευάσῃ ἑαυτόν, ἐδίδαξε τῷ πνεύματί του τοὺς λόγους τούτους. Ὅτε δὲ ἐξερράγη ἐν Δρέσδῃ ἡ ἐπανάστασις τοῦ Μαΐου, καὶ ὁ Βάγνερ ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ κατεσπευσμένως καὶ σύζυγον καὶ φίλους καὶ τὸν ψιττακόν του, οὗτος ἐκδικούμενος ἔκραζε, πρὸς μεγίστην ἀπορίαν ὅλων τῶν οἰκείων: «Ριχάρδος—Ἐλευθερία!»

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας ὑπὸ Ἀλεξ. Ρ. Ραγκαβῆ. Τεῦχος 34—35—36. (Πολιτικὴ Οἰκονομία—Ριζάγρα). Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης.

Revue des études Grecques Tome 3. Nº 10. Avril—Juin 1890. *Michel Bréal* Græcia ..... artes intulit.—*A. H. Sayce*. Deux contrats grecs du Fayoum.—*Dr. G. Costomiris* Les écrits inedits des anciens médecins grecs.—*James Darmesteter* Jacques d'Edesse et Claude Ptolémée.—*D. Hesseling* Istambol.

Ἀγγέλλονται

Περὶ κινήσεως ὑπὸ Κωνσταντίνου Ἀντιγόνου Λυκόρτα.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ Α. 30 ὁ στίχος ἢ ἐποχικῶς

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΡΤΟΝΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΧΑΡΤΗΣ ALBUMINÉ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΧΑΡΤΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΦΑΚΕΛΛΟΙ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΦΑΚΕΛΛΩΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ

ΧΑΡΑΚΤΑΙ
ΕΠΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ
ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΩΝ
Monogrammes
Σφραγίδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους

ΠΛΑΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

ΣΑΠΩΝΕΣ ΑΓΓΛΙΚΟΙ

Τὰ καλήτερα ὑπάρχοντα ἐν Ἑλλάδι ΚΑΤΑΣΤΙΚΑ

ΜΕΛΑΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

REVUE
POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

L'ARGUS DE LA PRESSE
Voulez-vous être informé avec exactitude et rapidité de tout ce qui s'imprime dans les Journaux et Revues français et étrangers sûr un *sujet*, un *fait*, ou une *personnalité* quelconque?—Adressez-vous, 157, rue Montmartre, à l'**Argus de la presse,** A. CHÉRIE, Directeur; Paris.—Depuis 10 ans, l'**Argus,** a fournit à ses abonnés *plus de deux millions* d'extraits de journeaux sur n'importe quel sujet.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
Τιμᾶται Δραχμῆς

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ πεπειραμένος συνιστᾶται θερμῶς ὑπὸ τῆς «Ἑβδομάδος» εἰς πάντα θέλοντα νὰ διδαχθῇ τὴν Ἀγγλικήν. Ἀπευθυντέον εἰς τὸ γραφεῖόν μας.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΝΙΩΤΟΥ
Ὀπισθεν τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσσης
ΔΕΝΟΝΤΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΛΥΤΕΛΩΣ
ΧΡΥΣΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑΙΝΙΑΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
Κατασκευάζονται καὶ πωλοῦνται κατάστιχα παντὸς εἴδους ἐφάμιλλα τῶν ἀγγλοαμερικανικῶν κατὰ τὴν ποιότητα καὶ στερεότητα ἀλλὰ πολυτούτων ἐρθηνότερα.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ
ΓΥΝΑΙΚΟΣ
Ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι σήμερον
ΥΠΟ
ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΠΑΡΡΕΝ
Τεῦχος 4.
ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΗΣ

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρός
Ὁδ. Πατησ. 9

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ
ΤΗΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ
13—Ὁδὸς Καπνικαρέας—13
Ἠλεκτρικοὶ κώδωνες, ἠλεκτρικαὶ ἰατρικαὶ συσκευαί, τηλέφωνα δι' οἰκιακὰς καὶ μεγάλας ἀποστάσεις, ἐγκαταστάσεις ἠλεκτρικοῦ φωτὸς τροφοδοτούμεναι ὑπὸ τῶν ἐγκατεστημένων ἐν Ἀθήναις ἠλεκτρικῶν σταθμῶν. Ὄργανα ἐναντίον τῆς πυρκαϊᾶς, ἀλεξικέραυνα, ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα δι' οἱανδήποτε χρῆσιν.
Προμήθεια ἐργαλείων. — Ἐγκαταστάσεις.—Ἐργασία ἐπιστημονική.—Τιμαὶ ἐκτάκτως μέτριαι.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιῶς--Κορίνθου--Πατρῶν

	1	3	33
Πειραιεὺς ἀν.	6.30π	11.10	12.30
Ἀθῆναι »	7.—	11.45	1.—
Κόρινθος ἄφ.	9.52	2.55	4.17
Αἴγιον »	1.36	6.15	—
Πάτραι »	2.55	7.55	—

	2	4	32
Πάτραι ἀν.	6.45π	11.30	—
Αἴγιον »	8.25	12.46	—
Κόρινθος »	12.—	4.25	6.50π
Ἀθῆναι ἄφ.	3.07	7.25	10.10
Πειραιεὺς »	3.35	7.55	10.40

Τμῆμα Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

Κόρινθος	ἀν.	3.20 μ. μ.	
Ἄργος	ἄφ.	5.30	»
Ναύπλιον	»	6.05	»
Μύλοι	»	6.08	»

Μύλοι	ἀν.	7.40 π. μ.
Ναύπλιον	»	8.45
Ἄργος	ἄφ.	9.20
Κόρινθος	»	11.30

Τμῆμα Πατρῶν - Πύργου ἀπὸ 1 Αὐγούστου

		π.μ.	μ.μ.	μ.μ.
Πάτραι	ἀν.	7.—	3.45	5.10
Ἀχαΐα	ἄφ.	7.50	4.28	6.15
Μανωλάς	»	8.50	5.20	7.25
Λεχαινά	»	9.23	5.50	8.05
	ἀν.	9.26	5.53	6.20π
Γαστούνη	»	9.50	6.16	6.46
Πύργος	»	11.15	7.40	8.30

		π.μ.	μ.μ.	μ.μ.
Πύργος	ἀν.	6.40	3.15	4.30
Γαστούνη	»	8.01	4.26	6.17
Λεχαινά	ἄφ.	8.24	4.50	6.45
	»	8.27	4.53	6.—π.
Μανωλάς	»	8.57	5.26	6.37
Ἀχαΐα	»	9.47	6.25	7.51
Πάτραι	ἄφ.	10.30	7.15	8.55

Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐναλλάξ. Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Ε. ΣΤΑΝΑΕΥ
Η ΓΗ
ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΓΕΩΡΓ. ΑΔΡΑΚΤΑ
Τιμᾶται Δραχ. 5

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Α. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
Ὁδ. Αἰόλου, ἀριθ. 195-197
Ἐκτυποῦνται
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ
ἐπικεφαλίδες σφραγίδες
παντὸς εἴδους, πάσης ποιότητος
ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
Εὐρωπαϊκῶν Καταστίχων

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ